

Cyprus

Travel Planner

KOPIASTE!

Velkommen til Kypros

Kjære reisende.

Det finnes utallige øyer i Middelhavet, men bare én av dem kan skryte av å ha vært hjemstedet til kjærlighetsgudinnen Afrodite, og det er Kypros. Uansett hva du er interessert i og hva slags ferie du ønsker deg, tar Kypros imot deg med åpne armer. Strendene våre er ikke bare vakre, de er også sertifiserte som noen av Europas reneste. Og kun en kort kjøretur unna kysten med sitt krystallklare vann, ligger de furukledde Troodos-fjellene, hvor muflon-villsauer ferdes fritt, og det vokser vakre sedertrær. Her ligger det flere billedskjønne kirker og klostre og lokker med uforlignelige bysantinske kalkmalerier og ikoner.

Kypros er et mekka for alle som er interessert i arkeologi. Her finner du både steinalderboplasser som er mer enn 11 000 år gamle, middelalderborgen Kolossi og spektakulære gresk-romerske ruiner som amfiteateret i Kourion, i tillegg til det mystiske Kongenes gravkammer og villaer med store, fargerike og godt bevarte mosaikkgulv. Listen over arkeologiske skatter er rett og slett endeløs.

Selv om Kypros er den tredje største øya i Middelhavet, er den overraskende kompakt og lett å utforske. Mellom forrevne fjelltopper og den glitrende kystlinjen ligger det et flatt landskap avbrutt av bølgende områder med vingårder.

Bli en stund i idylliske små landsbyer, hvor livet har en roligere rytme og det alltid er tid til enda en kopp kaffe. Over hele Kypros kan du oppleve det karakteristiske kypriotiske kjøkkenet, som er basert på såkalt meze – små retter med alt fra flammegrillet og delikat krydret kjøtt til friske grønnsaker og vidunderlige oster – deriblant den berømte osten halloumi (en smaksrik ost laget av sauemelk, som kan grilles).

Kypros er solid forankret i sin spennende historie, men nasjonen er samtidig en blomstrende og moderne republikk med en serviceøkonomi som ingen i regionen overgår. Og kypriotene selv er et varmt og gjestfritt folk som mer enn gjerne deler sin rike historie med deg. Her finner du blant annet et attraktivt utvalg av overnattingssteder, fra luksushoteller som kombinerer lokalt særpreg med den aller høyeste internasjonale standard, lekre turistvillaer, agroturisme og mye mer.

~ Turistdepartementet

... man er alltid velkommen på Kypros
~ William Shakespeare, Othello

INNHOLDSFORTEGNELSE

- 4 OPPLEV KYPROS**
Afrodites øy venter på deg
- 6 KYPROS GJENNOM TIDENE**
Kypros' historie
- 8 LEVKOSÍA (NIKOSIA)**
Opplev venetianske festningsverker, eldgamle dører og trivelige tavernaer i Kypros' hovedstad
- 10 LEMESOS (LIMASSOL)**
Hjemsted for legendariske konger og kongeriker, feriesteder i verdensklasse og historiske skatter
- 12 LARNAKA**
Spaser langs byens berømte havnepromenade i hjembyen til sankt Lasarus
- 14 PAFOS**
De gamle tradisjoner og skikker lever i beste velgående i Afrodites egen by
- 16 TROODOS**
Gå på vandring gjennom furuskoger, hvor du kan utforske bysantinske kirker og pittoreske landsbyer
- 18 AMMOCHOSTOS (FAMAGUSTA)**
Sørøstkysten: Nyt det asurblå havet og de deilige sandstrendene
- 20 PLANLEGG BESØKET**
Besøk øya som en destinasjon i seg selv ... eller som en spennende avstikker
- 21 KULTURRUTER**
Følg i historiens fotspor
- 22 KYPROS FOR REISENDE MED SÆRINTERESSER**
Noe for enhver smak
- 24 KULINARISKE KYPROS**
Kjøkken, restauranter, natteliv og underholdning
- 25 KYPROS' VINER**
Vinruter, Commandaria, Zivania
- 26 KULTURARRANGEMENTER OG OFFENTLIGE FRIDAGER**
Festivalenes, folklorens og feiringens land
- 27 OVERNATTING**
Steder å bo på Kypros
- 28 NYTTIG INFORMASJON**
Kjekt å vite før du drar
- 30 DET TILGJENGELIGE KYPROS**
- 31 KART OVER KYPROS**

KYPROS

AFRODITES ØY VENTER PÅ DEG ...

Afrodite var ikke blant de mektigste gudene, men skal man tro kunsten og arkeologien var hun definitivt den skjønneste av dem alle. Derfor er det ikke så underlig at da hun først hadde steget opp av bølgene utenfor Kypros' vestlige kyst, forlot hun aldri øya igjen. Og fremdeles hviler Afrodites ånd over øya og gjennomsyrrer alt fra de uberørte landskapene med oliventrær og sitronlunder til øyboernes varme og imøtekommende smil. Kyriotene er eksotiske, men vennlige, og de er stolte over å bo på en øy som har sett historien utfolde seg fra antikken til Den europeiske union (som Republikken Kypros er medlem av). Og de deler mer enn gjerne av sitt kulturelle overflødigshorn med tilreisende.

Kypros ligger øst i Middelhavet og har kulturelt sett alltid vært forbundet med antikkens Hellas, men øya har vært bebodd av mennesker i omkring 11 000 år, lenge før den ble underlagt noe kjent eller navngitt rike. Med tiden fikk all verdens stormakter imidlertid øynene opp for øya – akhaiere fra Hellas, romere, bysantinere, frankere, venetianere, osmaner og mange flere – kun et fåtall unngikk å bli forført av Afrodites direkte og inntagende sjarm. I store deler av antikken gjorde kobbergruvene øya særdeles ettertraktet – navnet Kypros kommer faktisk fra det greske ordet kyprus, som betyr kopper – og i hundrevis av år gjorde beliggenheten øya til et omdreiningspunkt for ekspanderende imperier.

Selv i dag gjør beliggenheten øya uimotståelig for reisende. For det første er det lett å fly hit fra stort sett hele verden. For det andre er det ingen andre steder hvor man kan se så mange spor etter historien i så kompakte og dynamiske omgivelser. Her har fortidens uroligheter skapt en uslåelig vev av arkeologiske utgravninger, fascinerende og eksepsjonelt godt kuraterte museumsutstillinger og mye mer. Alt sammen i en moderne republikk, hvor innbyggerne nyter godt av en av Europas høyeste levestandarder.

Bli kjent med en rik og mangefasettert historie

Når man befinner seg på en øy med en så lang og rikholdig historie, kan selv en vanlig spasertur bli en minneverdig og historisk berikende opplevelse. I hovedstaden Levkosía (Nikosía) kan du la hendene hvile på steinene i venetianernes imponerende murer, som omkranser byen den dag i dag. I Pafos kan du oppleve både sankt Paulus' søyle og de enestående og enda eldre mosaikkene i Aions og Dionysos' hus. Faktisk er det så mange fascinerende fortidslevninger her at hele denne oldtidsbyen har blitt ført opp på UNESCOs verdensarvliste. Andre ting du også må få med deg er det gresk-romerske amfiteateret i Kourion, tempelet til Apollon Hylates (Apollo of the Woods) like ved, Petra tou Romiou (Afrodites klippe) og mye mer.

Naturens prakt

Den ufattelig vakre Akamas-halvøya har vært et paradys for naturelskere helt siden Afrodite kom hit og etter hete stevnmøter med Adonis, badet i kilden som fremdeles bærer hennes navn. Her kan du som besøkende oppleve de legendariske badene før du vandrer videre gjennom kløftene, hvor det eneste man møter på, er geiter. Slik det har vært siden oldtiden.

Før deg som virkelig verdsetter vandreturer i ro og fred, er Troodos-fjellene en opplevelse. Fjellenes høye tinder er kledd i furutrær og majestetiske sedertrær og står i slående kontrast til den vakre kystlinjen som aldri er mer enn en times kjøretur unna.

En verdensberømt havn og en lokkende kyst

Lemesos (Limassol) har Kypros' største havn og byr på et yrende natteliv. Fire- og femstjerners hoteller ligger langs hele strandpromenaden, og alt fra elegante yachter til cruiseskip og lokale fiskebåter fyller den nye marinaen og havnen.

Boltre deg på stranden i Agia Napa, som er en av Middelhavets livligste feriesteder, eller tilbring dagene i fred og ro i nærliggende Nissi Beach. De kypriotiske strendene er kjent for å være rene (mange er Blått Flagg-sertifisert), og mange strender tilbyr aktiviteter som vindsurfing, paraseiling, dykking og mye mer.

Vend snuten innover i landet hvis du vil gire ned litt. Her kan du utforske landsbyer med hvitkalkede murer som er uberørte av tiden: Lefkara, som er

berømt for sine kniplinger, kunstnerkolonien Lania og vakre Omodos med sitt søvnige og solfylte torg og overflod av små butikker med håndverkskunst.

En destinasjon for alle reisende

I dagens Kypros lever antikkens historie side om side med moderne infrastruktur og en kosmopolitisk livsstil. Fra det øyeblikket du lander på Larnakas flunkende nye internasjonale flyplass kjenner du hvordan stresset fordampes og du senker skuldrene, noe som slett ikke er overraskende når man tenker på at selv ikke Afrodite klarte å forlate øya.

Kom og opplev de mange stillferdige skattene på Kypros, hvor antikken lever og ånder i beste velgående. Her kan du trygt gå omkring og la deg overvelde av omgivelsene. Og har du spørsmål, er kyprioterne alltid glade for å kunne dele sin kunnskap med deg og vise deg vei. "Kopiaste!" sier man på Kypros. Det betyr noe sånt som "Sett deg her hos oss!", og det kommer rett fra hjertet.

[En] konvergens av ulike skjebner [har] berørt og belyst historien til en liten øy i [Middelhavets] østlige del og gitt den betydning og dybde.

~ Lawrence Durrell, *Bitre sitroner*

Det er Kypros' solfylte sjel.

KYPROS

GJENNOM TIDENE ...

Kypros ligger i skjæringspunktet mellom mange sivilisasjoner, fra den yngre steinalder til antikkens Hellas og Romerriket og mange flere: bysantinere, frankere, venetianere, for å nevne noen. Det ville tatt mange liv å gå i dybden på dem alle. Men solrike og kompakte Kypros kan utforskes og oppleves på mye kortere tid enn som så, og du har utallige muligheter til å besøke strender, vingårder, klostre, museer og tavernaer underveis. Du trenger bare å kaste et blick på de blå bølgene omkring Pétra tou Romiou, også kalt Afrodites klippe, for å forstå hvorfor Kypros har tiltrukket seg så mange mennesker gjennom tidene. Steinalderruinene på Kypros fyller ordet "tidløs" med ny mening. Besøk for eksempel Choirokoitia som står oppført på UNESCOs verdensarvliste, og hvor ruinene etter steinalderboplassen viser at det bodde mennesker her allerede for 11 000 år siden. I år 3900 f.Kr. ble det oppdaget kopper på øya, og den oppdagelsen forandret utviklingen av antikkens verden, både kommersielt og kulturelt. Opp gjennom tiden virket kopperet som en magnet på regionens dominerende riker. Derfor er det ikke overraskende at handelsfolk og bosettere fra antikkens Hellas (mykenere og akhaiere) etablerte bystater på Kypros i perioden 1650 f.Kr. til 1050 f.Kr.

11 000–3900 f.Kr.: Den yngre steinalder

De eldste bosetningene på øya stammer fra denne perioden. Datidens mennesker brukte steinkar og senere leirgods.

3900–2500 f.Kr.: Kopperalderen (æneolitikum)

Vest på Kypros har man funnet bosetninger fra kopperalderen og spor etter en fruktbarhetskult. Kopper oppdages.

2500–1600 f.Kr.: Tidlig og midtre bronsealder

Fra omkring 2400 f.Kr. begynte tilreisende fra Anatolia å lete etter kopper på øya. Disse nykommerne slo seg ned ved foten av Troodos-fjellene, hvor det var store kopperforekomster. I tidlig bronsealder ble bruken av metall stadig mer utbredt på Kypros, og man begynner å eksportere kopper.

1600–1050 f.Kr.: Bronsealderen

I denne perioden var Kypros kjent som "Alasia", og øya drev med utstrakt handel med naboene i denne perioden, delvis drevet av kopperutvinningen på øya. Etter 1400 f.Kr. kom den første av mange bølger med greske handelsfolk og bosettere (mykenere og akhaiere) til øya. Gresk språk, religion og tradisjoner ble spredd på øya. Mykenerne og akhaierne vant gradvis kontroll over øya og etablerte de første bystatene.

1050–750 f.Kr.: Den geometriske perioden

Helleniseringen av Kypros var fullført, og øya bestod nå av ti bystater. Afrodites kult blomstret i en periode med stor velstand.

750–480 f.Kr.: Den arkaiske perioden og den klassiske perioden

En epoke kjennetegnet av velstand og erobring. De kypriotiske rikene blir underlagt Assyria, Egypt og Persia. Kong Evagoras (411–374) samlet imidlertid øya, og gjorde den til et viktig maktsentrum i den greske verden.

333–325 f.Kr.:

Aleksander den store erobrer Kypros og innlemmer øya i sitt imperium.

323–30 f.Kr.: Hellenismen

Aleksanders hærførere slåss om hvem som skulle etterfølge ham, og Kypros ble etter hvert innlemmet i den hellenistiske stat under det ptolemeiske dynasti i Egypt og inngikk deretter i den gresk-aleksandriske verden. Pafos ble hovedstad.

30 f.Kr. til 330 e.Kr.: Den romerske epoke

Kypros ble en del av Romerriket. Apostlene Paulus og Barnabas omvender den romerske prokonsulen til kristendommen, og han ble verdens første kristne regent. I 313 ble det innført fri religionsutøvelse, og kypriotiske biskoper deltok på det første konsilet i Nikea i 325. Det var mange jordskjelv i perioden, noe som førte til at mange byer måtte gjenoppbygges.

330–1191 e.Kr.: Det bysantinske riket

Etter delingen av Romerriket ble Kypros en del av Bysants og kristendommen ble offisiell religion.

Keiserinnen Helena besøkte øya og grunnla klosteret

Stavrovouni. Også denne perioden preges av jordskjelv og gjenoppbygging av blant annet store basilikaer. I 488, etter oppdagelsen av Barnabas' grav, ga keiser Zeno den kypriotiske kirken full autonomi.

1192–1489: Den frankiske (lusignanske) periode

Den katolske kirken tar offisielt over for den gresk-ortodokse kirken (som likevel klarer å overleve).

Ammochostos ble en av verdens rikeste byer i denne perioden, som endte da Kypros' siste monark, dronning Caterina Cornaro, avstod Kypros til Venezia i 1489.

1489–1571: Den venetianske periode

Kypros' siste dronning, Caterina Cornaro, hustruen til Kong Jakob II av Kypros, avstod øya til Venezia i 1489. Dette førte til den endelige fordrivningen av genoveserne, og øya ble underlagt venetiansk styre. Venezias primære mål var å sikre seg et fast grep om Kypros, slik at de uhindret kunne forflytte og bringe forsyninger til republikkens skip i det østlige Middelhavet.

Venetianerne befestet øya for å beskytte den mot osmanene og bygde gedigne murer rundt Levkosia og Ammochostos. Disse forsvarsverkene ble ansett som kunstverk innen militær arkitektur. Mot slutten av den venetianske perioden ble Larnaka den viktigste havnen på Kypros, og det var herfra eksporten av salt foregikk.

1571–1878: Den osmanske (tyrkiske) perioden

Osmanenes erobring av Kypros begynte med at Ammochostos (Famagusta) falt i 1571. Det romanske

Et av disse byrikene er Kourion, hvor du i dag kan gå omkring og utforske de eldgamle og godt bevarte ruinene. Spoler vi kjapt forover i antikken til år 333 f.Kr., treffer vi på Aleksander den store. Hans død i år 325 f.Kr. markerte starten på den hellenistiske perioden, hvor det ptolemeiske dynasti i Egypt regjerte. Hovedstaden deres var Pafos, og i dag kan du utforske denne epoken i Kypros' rikholdige historie med et besøk i Kongenes gravkammer (Tombs of the Kings). I den romerske epoken (30 f.Kr. til 330 e.Kr.) ble navnet Kypros synonymt med det latinske ordet for kopper (cuprum).

Etter delingen av Romerriket ble Kypros en del av Det østromerske riket, også kalt Bysants, hvor Konstantinopel var hovedstad. Deretter fulgte den frankiske, eller lusignanske periode, men i 1489 var det venetianerne som overtok makten. Festningsverkene i Levkosía (Nikosia) er av solid, venetiansk merke. I tillegg finnes det spor etter både osmanene og britene forskjellige steder på øya. Etter hvert som du utforsker Kypros, vil du oppleve at øyas komplekse mosaikk av sivilisasjoner begynner å avtegne seg tydeligere. En betydelig del av verdenshistorien har sitt utspring nettopp her og gjør seg stadig bemerket den dag i dag.

folket ble forvist fra øya, og for første gang ble det etablert et muslimsk samfunn på Kypros. Osmanene tildelte den kypriotiske ortodokse kirken privilegier helt fra starten av, og ga den ikke bare religiøs, men også politisk makt. Det var harde tider på Kypros under osmansk styre.

1878-1960: Den britiske perioden

I 1878 overtok Storbritannia forvaltningen av øya. I 1914 annekterte Storbritannia Kypros etter at osmanene (tyrkerne) ble med i første verdenskrig på tyskernes side. I Lausanne-avtalen i 1923 avstod Tyrkia fra alle rettigheter til Kypros, og i 1925 ble Kypros britisk kronkoloni. Under andre verdenskrig tjente kypriotiske frivillige i de britiske styrkene. Kypriotesenes håp om selvstendighet ble imidlertid knust av britene, som så på øya som strategisk viktig. I 1955 brøt det ut en nasjonal frigjøringskamp mot det britiske kolonistyre og for union med Hellas. Kampen varte til 1959. I februar 1959 inngikk partene de såkalte Zürich-London-avtalene, som førte til opprettelsen av den selvstendige republikken Kypros. 13. desember 1959 ble erkebiskop Makarios III valgt til republikkens første president, mens dr. Fazil Küçük ble tyrkisk-kypriotisk visepresident.

1960: Republikken Kypros

Kypros ble en selvstendig republikk i 1960. Øya ble dessuten medlem av FN, Europarådet, EU, Det britiske samveldet og Organisasjonen av alliansefrie nasjoner (NAM). Storbritannia har dog beholdt to militære baser på øya.

I 1964 sendte FN fredsbevarende styrker til Kypros i kjølvannet av alvorlige uroligheter mellom

befolkningsgrupper. I juli 1974 invaderte tyrkiske styrker Kypros og okkuperte den nordlige tredjedelen av øya (37 %), hvor de stadig befinner seg. Til tross for de mange humanitære, sosiale og økonomiske konsekvensene dette har medført, er Kypros i dag en moderne nasjon med en robust og sunn økonomi. I mai 2004 ble republikken Kypros fullt medlem av EU, hvor de bidrar med sine unike kvaliteter til den europeiske mosaikken og tjener som EUs fyrårn i det østlige Middelhavet. Kypros og det kypriotiske folket er en ledestjerne når det gjelder økt samarbeid, forståelse og dialog mellom landene og folkene i nærområdet og regionen som helhet. Og takket være sin strategiske plassering fortsetter Kypros sin solide tradisjon som viktig sjøfartsnasjon. Kypros har i dag en handelsflåte som er den tredje største i EU og den tiende største i verden. 1. januar 2008 innførte Kypros euroen som offisiell valuta i stedet for kypriotiske pund. Mange internasjonale selskaper har Kypros som base for sin virksomhet og bruker øya som springbrett til de omkringliggende og enda fjernere regioner.

*Her lar omflakkende
sjømenn seg lokke
til en hvil i en tilfeldig
valgt skrånings bugnende
blomsterhav, mens milde
vestavinder kommer
og går og fyller luften
med deilige dufter fra
øya og det omkransende
hav ...*

*~ Leonardo da
Vinci, 1452-1519 ekr*

LEVKOSÍA

Opplev venetianske festningsverker,

eldgamle dører og trivelige tavernaer i Kypros' hovedstad

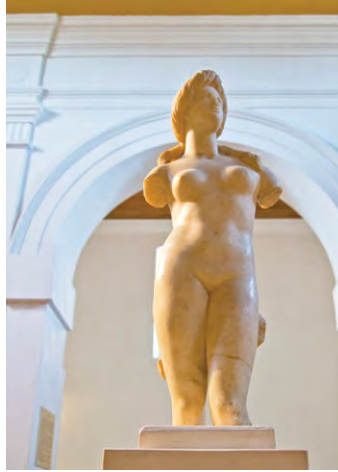
Levkosía (Nikosia) er verdens eneste delte hovedstad, og byen gjennomsyres av historie og kultur. Den sjarmerende gamlebyen er omgitt av massive venetianske murer, og byen huser dessuten øyas største konsentrasjon av museer, kunstgallerier samt religiøse og historiske monumenter, som alle formidler øyas fantastiske historie gjennom tidene. Den imponerende Famagusta-porten står stadig stolt i muren som omgir den tusen år gamle byen. Innenfor porten kommer du til Laiki Geitonia, som er en gammel bydel som har blitt omsorgsfullt restaurert. Spaser langs smale steinbelagte gater, hvor blodrøde blomster velter over kanten på vinduspottene og duften av tradisjonelt bakverk strømmer ut gjennom de åpne dørene. Utforsk smykke- og håndverksbutikker, spis på sjarmerende tavernaer og la deg overvelde av kirker som er hundrevis av år gamle.

Alle som er interessert i historie og kunst, finner raskt veien til Kypros' museum som huser øyas uvurderlige skatter fra den yngre steinalder og helt opp til den romerske epoken. På det bysantinske museet kan du glede deg over en spektakulær samling ikoner fra Middelhavets gullalder. Kypros' galleri for moderne kunst og andre private kunstgallerier har fokus på Kypros' moderne kunstnere, hvorav noen har gjort seg bemerket internasjonalt.

Fullfør tidsreisen med et besøk på Kypros' senter for kunsthåndverk, hvor man arbeider på stort sett samme måte som man har gjort i århundrer. Slapp av og nyt et bedre kypriotisk måltid akkompagnert av leskende drikke.

Levkosía er en by som alltid er full av liv, og byens mange attraksjoner og tilbud gjør dette til en ekte hovedstad i alle ordets betydninger.

KORT OM LEVKOSIA (NIKOSIA):

Interessante steder

Kypros' museum (arkeologisk)

Mouseiou 1. Samling av kypriotiske antikviteter og skatter fra den yngre steinalder og fram til tidlig bysantinsk tid.

Bysantinsk museum og kunstgalleri

Archbishop Makarios III Foundation Cultural Centre, Plateia Arch, Kyprianou. Øyas største samling av ikoner, fra det niende til det 18. århundret. I kunstgalleriene finner du oljemalerier, kart og litografier.

Leventis offentlige museum om Nikosia

Ippokratous 17, nær Laiki Geitonia. Levkosias historiske museum gjenskaper hovedstadslivet fra antikken og fram til i dag.

Etnologisk museum –

Hadjigeorgakis Kornosios' palass

Patriarchou Gregoriou 20. Den viktigste bygningen fra 1700-tallet i Levkosia, hvor dragomanen Hadjigeorgakis Kornosios i sin tid bodde.

Famagusta-porten

Leoforos Athinon. Den venetianske muren som omgir gamlebyen, består av elleve hjerteformede bastioner. Bymuren har tre porter. Den ene av dem, Porta Giuliana, også kalt Famagusta-porten, huser i dag Levkosias kultursenter.

Kypros' frigjøringskampmuseum

Plateia Arch. Kyprianou. Dokumenter, fotografier og andre minner fra den nasjonale frigjøringskampen som varte fra 1955 til 1959.

Agios Ioannis-katedralen

Plateia Arc. Kyprianou. Katedralen ble bygd på ordre fra erkebiskop Nikiforos i 1662, og veggmaleriene viser scener fra Bibelen og funnet av graven til apostelen Barnabas.

Kypros' galleri for moderne kunst

Leoforos Stasinou og Kritis. En representativ samling av malerier og skulpturer laget av kypriotiske kunstnere fra det 20. århundret.

Chrysaliniotissa-kirken

I gåavstand fra erkebiskopens palass. Anses for å være den eldste bysantinske kirken i Levkosia og er viet til "Panagia Chrysaliniotissa Church – vår frue med det gygne hår". Man mener at kirken ble bygd på ordre fra dronning Helena Paleologos i 1450.

Kypros' etnografiske museum

(Plateia Archiepiskopou Kyprianou i erkebiskopens palass). En stor samling av kypriotisk folkekunst fra det 19. og 20. århundret, inkludert utskårne tregjenstander, veggtepper, broderier, leirvarer, nasjonaldrakter og håndvevde tekstiler.

Hamam Omerye

Tyllirias Square 8. Badene ble bygd i det sekstende århundret av Lala Mustafa som en gave til byen. De er i dag restaurert og brukes som offentlige bad.

Kypros' senter for kunsthåndverk

Leoforos Athalassas 186. Senteret har som mål å fremme og heve statusen til tradisjonell folkekunst og kunsthåndverk. Senteret har både verksteder og utstillingslokale/butikk.

Nikosias kommunale kunstsenter (NIMAC)

Apostolou Varnava 19. Holder til i en gammel kraftstasjon som er et av de flotteste eksemplene på industriell arkitektur på Kypros. Senteret har som formål å promotere det beste innen moderne kreativitet.

Ledra-museets observatorium

Ledra, Shacolas-bygningen. Fra observatoriet i 11. etasje i Shacolas-tårnet har du panoramautsikt over hele Levkosia. Herfra kan besøkende se hele byen med alle sine landemerker.

Kypros' historiske myntmuseum

Bank of Cyprus Cultural Foundation, Faneromenis 86-90. I museets samling kan du se kypriotiske mynter fra år 600 f.Kr. og helt opp til i dag.

Senter for billedkunst og forskning

Ermou 285. Senteret (CVAR) huser en samling på mer enn tusen kunstverk laget av utenlandske kunstnere som har oppholdt seg på Kypros mellom det 18. og det 20. århundret. Her finner du også en samling antrekk som viser hvordan kypriotiske klesdrakter har utviklet seg.

Loukia & Michalakis Zampellas kunstmuseum

27 Arch. Makarios III Avenue, Kaimakli. Museet huser Zampelas-familiens permanente utstilling og er banebrytende på sitt felt. Her kan du se fantastiske verker fra kypriotiske og greske moderne kunstnere og samtidskunstnere. Museet viser også utstillinger med verker av kypriotiske og internasjonale kunstnere.

Leventis kunstgalleri

Anastasiou Leventi. Kunstgalleriet ligger midt i Levkosia og har en samling på over 800 malerier og andre kunstverk. Samlingen er en av Leventis Foundations viktigste samlinger.

OMRÅDET RUNDT LEVKOSIA (Nikosia)

Kongenes graver i Politiko-Tamassos

Landsbyen Politiko, 17 km sørvest for Levkosia. Tamassos var en rik bystat som i oldtiden var kjent for sine koppergruver. I utgravninger har man funnet relikvier fra Afrodite (Astarte).

Agios Irakleidos-klosteret

Landsbyen Politiko, 0,5 km fra Kongenes graver. Klosteret, som ble grunnlagt i år 400 e.Kr., ble ødelagt og gjenoppbygd flere ganger til det ble renoveret under erkebiskop Chrysanthos i 1773. Helgenenes relikvier oppbevares i et skrin av forgyllt sølv.

Machairas-klosteret

40 km sør for Levkosia gjennom landsbyene Deftera og Pera. Klosteret midt i Machairas-fjellene ble grunnlagt av to munkar i 1148, da de fant et helgenbilde av Jomfru Maria i en hule i nærheten.

Fikardou bygdemuseum

Museet holder til i House of Katsiniourou i landsbyen Fikardou, som ligger 1,5 km øst for landsbyen Gourri (veien mellom Machairas og Levkosia via Klirou). Kypros' departement for antikke kunstskatter har utpekt hele landsbyen som oldtidsmonument for å bevare det fantastiske treskjærerarbeidet og husenes tradisjonelle arkitektur fra det 16. og det 18. århundret. Noen av husene fikk Europa Nostra-prisen i 1987.

Idalions arkeologiske oldtidsmuseum

Idalions lokalhistoriske museum ble grunnlagt i 2007 med det formål å sette fokus på de verdifulle funnene i Idalion-regionen og senere for å fungere som et besøksenter for stedets arkeologiske utgravningsområde. Utstillingene på museet er kronologiske. De viser de forskjellige fasene i Idalions historie og består av funn fra både gamle og nye utgravninger i oldtidsbyen.

Midt på øya ligger den vakre byen kalt Levkosia, rikets hovedstad, bak sikre murer med sine tre flotte porter – portene til Paffo, Famagusta og Cirina. Av disse er Famagusta-porten den stjønneste, og etter min mening har ikke byen Barcelona dens make.

~ P. Joan Lopez, 1770

LEMESOS

Kypros' hovedhavn har også

luksuriøse feriesteder og historiske skatter

Lemesos (Limassol) har helt siden oldtiden vært en feiringenes by og er også i dag Kypros' feststemte sentrum. Byen sprudler av liv, men byr samtidig på alt som er nødvendig for en avslappende strandferie eller en utforskning av historiske skatter i rolig tempo.

Lemesos har alltid virket som en magnet på besøkende, med sine mange spennende arrangementer og festivaler – fra Rikard Løvehjertes bryllup og fester til ære for antikkens guder til nåtidens karneval og vinfestivaler.

Hver kveld feirer folk store og små begivenheter på restauranter, kafeer og nattklubber. Fra det trivielle som en vunnet fotballkamp, til en uventet romanse eller nok en magisk solnedgang etter en herlig dag. Gå omkring i den gamle bydelens smale gater som stråler ut fra havnen og den eksklusive, moderne marinaen. Her kan innbyggere og besøkende nyte utsikten over havet fra et av de mange etablissementene langs havnefronten.

Utforsk Lemesos-slottet, hvor du også finner Kypros' middelaldermuseum, eller ta turen til museet for folkekunst, som holder til i et gammelt herskaps hus. Gå langs de ti kilometer lange, vakre sandstrendene som fullt fortjent blir kalt Kypros' riviera. Ta deg en spasertur på havnepromenaden, eller besøk byparken. Langs kystveien mot øst, rett etter luksushotellene som ligger der, finner du Amathous, en av Kypros' gamle bystater. Utforsk byens ruiner og den åpne plassen, agoraen, hvor du kan beundre de mange fortidsminnene.

14 kilometer vest for Lemesos ligger middelalderfestningen Kolossi, med murer som ikke bare byr på et imponerende tårn og innkvartering, men også en sukkerfabrikk fra middelalderen. Bare 19 kilometer vest for byen ligger den antikke bystaten Kourion, et av øyas mest spektakulære arkeologiske steder. Her kan du gå på teater og konserter i det gresk-romerske teateret som har utsikt utover Middelhavets blå bølger. Litt lenger mot vest kan du gå på oppdagelsesferd i et skattkammer av greske og romerske historiske steder, deriblant Apollons tempel. Litt opp i fjellene finner du noen av øyas fremste vinproduserende landsbyer. Disse gir Lemesos-regionen dens unike kobling til fortidens vindyrkingstradisjoner.

Hvis du lengter etter en ferie full av kulturelle opplevelser og fest i kombinasjon med strender, hav og fjell, er Lemesos stedet for deg.

KORT OM LEMESOS (LIMASSOL):

Interessante steder

Kypros' middelaldermuseum og Lemesos' middelalderstlott

Tett på den gamle havnen. Ble bygd i det 14. århundret på ruinene av et bysantinsk slott. Ifølge legenden var det her Rikard Løvehjerte i 1191 giftet seg med Berengaria av Navarra og kronet henne til dronning av England.

Limassols arkeologiske museum

Vyronos 5, nær byparken. En stor samling med antikviteter fra den yngre steinalder og til romertiden. Samlingen stammer fra utgravninger i Lemesos-regionen.

Lemesos' kommunale kunstgalleri

Dette kunstgalleriet har en representativ samling malerier av velkjente samtidskunstnere fra Kypros.

Det kommunale museet for folkekunst

Agiou Andreou 253. En vakker samling kypriotisk folkekunst fra det 19. og tidlige 20. århundret er utstilt i en restaurert gammel bygning.

Den gamle johannesbrødmølle

Vasilissis (bak Lemesos' middelalderstlott). Johannesbrødmøllen ble bygd i år 1900 i en tid da johannesbrød var en viktig eksportvare for Kypros. Maskineriet som ble brukt til bearbeidingen av johannesbrød, er bevart og stilles ut i en separat bygning, hvor du både kan føle fortidens sus og få et innblikk i vår avanserte og høyt teknologiske samtid.

Agia Napa-kirken

Kirken ble bygd på slutten av det 19. og begynnelsen av det 20. århundret og er viet til Jomfru Maria.

Skulpturpark

I parken stilles det ut 16 skulpturer som ble laget av lokale og utenlandske kunstnere i forbindelse med skulptursymposier avholdt mellom 1999 og 2001.

Amathous-utgravningen

11 km øst for Lemesos' sentrum finner du en av Kypros' gamle bystater, hvor Theseus ifølge sagnet forlot den gravide Ariadne etter sin kamp mot Minotaurus. Ruinene er fra den arkaiske tid, romertiden og den kristne perioden.

OMRÅDET RUNDT LEMESOS (Limassol)

Kolossi-festningen

14 km vest for Lemesos, på veien mot Pafos. Et fantastisk eksempel på militær byggekunst. Festningen ble opprinnelig oppført i det 13. århundret, men ble bygd om til sin nåværende form i midten av det 15. århundret. Festningen fungerte som kommandørpøst for johannitteridderne og senere for tempelridderne.

Kourion-museet

14 km vest for Lemesos, 4 km før Kourion-ruinene ved landsbyen Episkopi. En samling av funn fra nærliggende arkeologiske utgravninger, utstilt i et vakkert, gammelt hus.

Kourion-ruinene

19 km vest for Lemesos, på veien mot Pafos. En viktig bystat i oldtiden, og en av øyas mest spektakulære ruiner. Det imponerende gresk-romerske teateret ble oppført i det 2. århundret f.Kr. og brukes i dag til konserter og teaterforestillinger. Eustolios' villa ble gjort til et offentlig rekreasjonssenter i begynnelsen av den kristne perioden. Den tidlige kristne basilikaen kan dateres helt tilbake til det 5. århundret. Achilles' og Gladiatorenes hus har vakre mosaikkgulv, og fontenen Nymphaeum er en elegant romersk struktur. Stasjonen stammer fra det 2. århundret e.Kr.

Apollons tempel

3 km vest for Kourion, på veien til Pafos. I historiske kilder beskrives Apollons tempel som et av de viktigste templene på øya. Strabo skrev om et høydedrag forbi Kourion, som alle som berørte Apollons hellige alter, ble kastet i havet fra. En lang rekke

vitnesbyrd hugd inn på stedet og i byen, bekrefter de historiske kildene. Apollon (Hylates), skogens gud, var byen Kourions beskytter. På dette stedet tilba Apollons kult ham fra det 8. århundret f.Kr. til det 4. århundret e.Kr. Utgravninger har også avdekket andre strukturer i dette viktige tempelet, inkludert et badehus, en avdeling for pilegrimer, en treningssal for brytere (palestra) og et hellig område.

Kouris-dalen

Kouris-dalen ligger en 20 minutters kjøretur fra Lemesos, og her finner du en rekke viktige bysantinske monumenter, blant annet Panagia tis Amasgous-klosterets kirke fra det 12. århundret, Timios Stavros-kirken ved landsbyen Kouka og Archangelos-kirken ved Monagri.

Agios Nikolaos ton Gatou-klosteret

(kattenes Sankt Nicholas)
På Cape Gata nær Lemesos. Dette er sannsynligvis det eldste klosteret på Kypros. Klosterkapellet ble bygd i det 14. århundret, ble forlatt i det 16. århundret og deretter tatt i bruk igjen av ortodokse nonner på begynnelsen av 1980-tallet. Det sies at klosteret ble grunnlagt av Sankt Helena, mor til keiser Konstantin den store, som etterlot et stykke av det hellige korset her på stedet. Da Kypros ble utsatt for en periode med alvorlig tørke, ble området invadert av slanger. Konstantin den store sendte sin kommandør, Kalokeros av Kypros, og han slapp ut tusenvis av katter på neset for å utrydde slangen. I dag er klosteret hjem for hundrevis av katter.

Akrotiri Environmental Education and Information Centre

I landsbyen Akrotiri er det en utstilling, et bibliotek, et utstillingsrom og en observasjonspost, hvor blant annet skoleklasser kan komme og få undervisning i regionens historie. Besøkende kan se utstillinger om den fredede Akrotiri-halvøya, regionens geologi og nyte utsikten over saltvannsjøen i nærheten.

Kypros var et land jeg adopterte, og derfor må han prøve å se det gjennom mine øyne. Straks ble det frodig, fullt av gudinner og mineralkilder, eldgamle slott og klostre, frukt og korn og grønne gressletter, prester, sigøynere og banditter ...

~ Lawrence Durrell, Bittere sitroner

LARNAKA

Spaser langs den berømte

strandpromenaden i denne inngangsportalen til Kypros, hvor du også finner Lasarus-kirken

Det første de fleste besøkende opplever når de kommer til Kypros, er Larnaka – øyas nest største havneby, hvor også den internasjonale hovedflyplassen ligger. Og en bedre start er det er knapt mulig å få: I Larnaka møtes blått hav og hvite sandstrender under en strålende himmel.

Her ligger yachter og seilbåter fra hele verden og duver, mens en palmekledd promenade går hele veien langs havnen.

Gå på shopping i Larnakas lekre, små butikker som holder internasjonal klasse, eller sett deg i skyggen på en koselig kafé for å nyte den vakre havutsikten. Promenaden leder opp til Larnakas middelaldermuseum som holder til i et fort fra 1600-tallet.

Hvis du går nordover fra fortet, i retning sentrum, kommer du til en av Larnakas og hele øyas mest verdsatte attraksjoner,

Lasarus-kirken. Da Jesus vekket Lasarus opp fra de døde, valgte han å tilbringe sitt "andre liv" som biskop av Kition – som er det Larnaka ble kalt i gammeltestamentlig tid. Han ble etter sigende begravd i en krypt under alteret, og graven hans kan besøkes den dag i dag.

På 1700-tallet var Larnaka et handelssentrum, og i denne perioden ble det etablert konsulater i byen.

Larnaka er en av verdens lengst og kontinuerlig bebodde byer, så her er det nok å se på. I nærheten ligger det en akvedukt fra 1700-tallet og to fantastiske museer – Larnakas arkeologiske museum og Pierides museum – hvor du finner fantastiske eksempler på øyas kunst og sivilisasjon.

Kjører du fra Larnaka mot Lemesos, bør du ta deg en pause i den fortryllende landsbyen Lefkara. Som Leonardo Da Vinci for 500 år siden, vil nok du også falle for Lefkaras håndlagde kniplinger.

KORT OM LARNAKA:

Interessante steder

Larnakas

arkeologiske museum

Plateia Kalogreon. En samling med funn fra Larnaka-området, fra den yngre steinalder til romertiden.

Pierides-stiftelsens

arkeologiske museum

Zenon Kiteos 4. En fantastisk privat samling av kypriotiske antikviteter som opprinnelig ble samlet av Demetrios Pieridis (1811–1895) og senere ble utvidet av familien hans.

Larnakas middelaldermuseum –

Larnaka-fortet

Larnakas havnefront. Fortet ble bygd i 1625 og ble brukt som fengsel de første årene under britisk styre. I dag huser det regionens middelaldermuseum. Om sommeren brukes fortet også som byens kommunale kultursenter.

Agios Lazaros-kirken (Lasarus-kirken)

Plateia Agiou Lazarou. Sankt Lasarus er Larnakas skytshelgen. Etter at Jesus vekket ham opp fra de døde bodde Lasarus her i 30 år. Han ble viet til biskop av Kition av apostlene Barnabas og Markus i det 9. århundret. Kirken ble omsorgsfullt restaurert i det 17. århundret, og kirkens ikonostase (billedvegg) er et fremragende eksempel på barokk treskjærerkunst.

Kition-utgravningen

Omtrent 500 meter nordøst for det arkeologiske museet. En av antikkens viktigste bystater med arkitektoniske ruiner fra det 13. århundret f.Kr. Omkring år 1200 f.Kr. ble den gjenoppbygd av mykenerne fra Hellas, og i utgravningene har man funnet kyklopiiske vegger bestående av enorme steinblokker og et kompleks bestående av fem templer.

Kebir-moskeen (Buyuk)

Leoforos Athinon, overfor Larnaka-fortet. Buyuk-moskeen er sannsynligvis den første osmanske moskeen på Kypros. Den var opprinnelig en katolsk kirke viet til Sankt Catharina i det 13. og det 14. århundret, før den ble omdannet til moské.

OMRÅDET RUNDT LARNAKA

Kamares-akvedukten

Kamares-området på veien mellom Larnaka og Lemesos. En vakker akvedukt fra det 18. århundret, som var i bruk helt til 1930.

Hala Sultan Tekke

– saltvannssjø

5 km vest for Larnaka, på veien mot Kiti, som går forbi Larnaka lufthavn. Den ble bygd i 1816 over Umm Harams grav.

Hun var etter sigende søsteren til profetens Muhammads fostermor eller en av muslimene som fulgte med fra Medina til Kypros. Moskeen er, i likhet med Mekka, Medina og Al Aqsha-moskeen i Jerusalem, et viktig pilegrimssted for muslimer.

Saltvannssj

Larnakas saltvannssjø er et av Europas viktigste fuglereservater for sjøfugler. Store flokker av flamingoer, villender og andre sjø- og kystfugler søker tilflukt her om vinteren på sin reise sørover. Arkeologiske funn viser at området rundt saltvannssjøen og den nærliggende moskeen har vært bebodd helt siden den yngre steinalderen. Det har blitt laget en natursti langs sjøens bredder, som forbinder området med Afrodites kulturrute.

Aggeloktisti-kirken

Landsbyen Kiti, 7 km vest for Larnaka. Aggeloktisti betyr "bygd av engler". Denne bysantinske kirken fra det 11. århundret ble oppført oppå ruinene av en tidlig kristen basilika. Den opprinnelige apsis (korrunding) overlevde sammen med et av de vakreste bysantinske kunstverk: En sjelden mosaikk fra det 6. århundret av jomfru Maria og Jesusbarnet mellom to erkeengler – en mosaikk som ikke står noe tilbake for mosaikkene i Ravenna.

Til Larnaka gjennom et ekstraordinært landskap som minner en om Platons guds geometri – lave koller, nærmest fullkomne kjegler med avkappede toppler som minner om de euklidiske gjenstander man ser i atelierer. Vinderosjon? Men rekken med geometriske hauger ser menneskeskapte ut. Og så dalene som er tapetsert med fetthalesauer, frodige parseller og her og der en kamelkaravane og et palmetre. En underlig blanding av smaker, Bibelen, Anatolia og Hellas.

~ Lawrence Durrell, *Blire sidroner*

Chapelle Royale

Landsbyen Pyrga, 35 km sør for Levkosia, 32 km fra Larnaka. Kongekapellet ble bygd av kong Jakob av Lusignan-familien i 1421, og her kan du blant annet se et veggmaleri av kongen og dronningen, Charlotte de Bourbon.

Stavrovouni-klosteret

9 km fra veien mellom Levkosia og Lemesos, 40 km fra Larnaka. Stavrovouni betyr korsets fjell, og klosteret ligger på et fjell. Det sies at klosteret ble grunnlagt i det 4. århundret av Sankt Helena, moren til keiser Konstantin den store, som etterlot et stykke av det hellige kors i klosteret. Kvinner har ikke lov til å komme inn i klosteret, men det er åpent for menn hver dag. 14. september hvert år arrangeres det en imponerende seremoni for å feire hevingen av det hellige kors. Det er lett atkomst til klosteret Agia Varvara (Sankt Barbara) ved foten av Stavrovouni-åsen herfra. Munkene i klosteret er kjent for å være dyktige ikonmalere.

Steinalderboplassen Chirokoitia

48 km sør for Levkosia, et stykke fra veien mellom Levkosia og Lemesos og 32 km fra Larnaka. Boplass fra den yngre steinalder, datert til år 7000 f.Kr. Utgravninger har avslørt en av verdens mest betydningsfulle boplasser fra den yngre steinalder. Her finner du både en forsvarsmur, runde hus, graver og et vell av steinredskaper.

Kalavastos-Tenta

40 km fra Larnaka, 2,5 km fra veien mellom Levkosia og Lemesos. Tenta er en av Kypros' viktigste boplasser fra den yngre steinalder og ligger like ved landsbyen Kalavastos.

Lefkara

8 km fra Skarinou, et stykke unna veien mellom Levkosia og Lemesos, 40 km fra Larnaka. Denne pittoreske landsbyen er kjent for sine kniplinger, kjent som 'Lefkaritika', og sin sølvsmedkunst. Den vakre Patsalos-villaen og Lefkaras kniplings- og sølvtoysmuseum. Archangelos Michail-kirken i Kato Lefkara har én kuppel og én midtgang. Innvendig kan du se veggmalerier fra slutten av det 12. århundret. Ved Pano Lefkara ligger Church of the Holy Cross med vakre artefakter fra det 13. og det 18. århundret. I 2009 ble Lefkaritika-kniplingene føyd til på UNESCOs representative liste over verdens immaterielle kulturarv.

Agios Minas-klosteret

Nær Lefkara. Et kloster fra det 15. århundret som er bygd rundt en kirke. Et relativt lite antall nonner holder til her, hvor de i tillegg til å utøve sine religiøse riter også maler ikoner.

PAFOS

Gamle tradisjoner og skikker

lever i beste velgående her i Afrodites fødeby

Stig inn i en helt annerledes verden, hvor gudebilder og templer, graver og gudinner er en uatskillelig del av hverdagen. Pafos er stedet hvor Afrodite, kjærlighetens og skjønnhetens gudinne i gresk mytologi, sies å ha steget opp av bølgene som slår innover kysten. Petra tou Romiou, eller Afrodites klippe, er en massiv stein som står der hvor hun steg opp fra havet. Pilegrimer fra hele den hellenske verden valfartet til fødestedet hennes. Etter Polis og Latsi ligger Afrodites kilder, hvor man i tidligere tider badet utendørs i dramatiske omgivelser.

Afrodites tilstedeværelse synes også å ha tiltrukket seg andre guddommer og mektige dødelige. I forbindelse med utgravninger har man funnet utrolige mosaikker fra det 3. og 5. århundret i Dionysos', Orfeus' og Aions hus samt i villaen til Theseus, som har vært begravd i hundrevis av år, og som er bemerkelsesverdig godt bevart. De elegante linjene og dempede fargene både inspirerer og imponerer besøkende. I denne regionen ligger det også en liten konsertbygning av stein, *ōideion*, som fremdeles brukes til utendørskonsserter, akkurat som i oldtiden.

I Pafos-regionen gjør man hele tiden arkeologiske funn som blir brikker i puslespillet over de mange sivilisasjonene som har satt spor etter seg på Kypros. På det lokale museet for arkeologi kan du se noen av de mange artefaktene og mesterverkene man har funnet i området.

Også senere historiske perioder har satt sine spor her. Kongenes gravkammer i Kato Pafos er en enorm labyrintisk konstruksjon hogd rett inn i klippen. I disse gravkamrene ble adelsmennene i det ptolemeiske dynastiet gravlagt. Like ved står steinsøylen hvor Sankt Paulus etter sigende ble bundet fast og pisket som straff for at han forkynte kristendommen. Chrysorrogiatissa-klosteret ble grunnlagt i det 12. århundret og er viet "vår frue av det gylne granateple". I Agios Neofytos-klosteret rett ved finner du noen av verdens vakreste bysantinske kalkmalerier og ikoner samt et spennende bysantinsk museum.

Nyt en avkjølende drikk, en kopp dampende varm kypriotisk kaffe eller et deilig måltid med nyfisket sjømat på en av de mange tavernaene i Pafos' idylliske havn. I byen og området omkring ligger det hoteller tilpasset enhver smak og lommebok, så her er det lett å finne en god base for utforskning av denne spennende regionen.

KORT OM PAFOS: Interessante steder

Pafos' arkeologiske museum
Griva Digeni 43. En spennende samling med kypriotiske antikviteter fra den yngre steinalder til det 18. århundret.

Etnografisk museum
Exo Vrysis 1. Fra den yngre steinalder og fram til i dag.

Agia Solomoni-kirken
Kato Pafos, Leoforos Agiou Pavlou. Var opprinnelig en kristen katakombe. Det er fremdeles mulig å se kalkmalerier fra det 12. århundret. Utenfor kirken står det et hellig tre som sies å kunne helbrede syke.

KATO PAFOS ARCHAEOLOGICAL PARK

Kato Pafos, nær havnen. I Kato Pafos-utgravningen finner du monumenter fra grunnleggelsen i det 4. århundret f.Kr. og fram til middelalderen. De fleste fortidsminnene stammer fra romertiden. De praktfulle mosaikkgulvene i fire romerske villaer danner et imponerende midtpunkt for funnene i området. Komplekset inneholder flere andre viktige monumenter, deriblant et tempel dedikert til Asklepios (et 'Asklepeion'), en konsertbygning (ōideion), en åpen plass (agora), fortet Saranta Kolones (de førti søyler), Limeniotissa-ruinene etter en tidlig kristen basilika og Kongenes gravkammer.

Pafos-mosaikkene
Dionysos', Theseus', Aeons og Orfeus' hus. Mosaikkgulvene i disse husene er fra det 2. til det 5. århundret e.Kr. Det første huset ble oppdaget ved en tilfeldighet i 1962 av en bonde. Villaene tilhørte adelsmenn, og mosaikkene anses for å være de vakreste i det østlige middelhavsområdet. De avbilder scener fra den greske mytologien og betraktes som mesterverk innen mosaikkunst. På noen av mosaikkene i Dionysos' hus er vinguden avbildet, mens på mosaikkene i Theseus' hus kan du se helten fra gresk mytologi heve klubben sin til kamp mot Minotaurus.

Kongenes gravkammer
Kato Pafos. Disse underjordiske gravene fra det 4. århundret f.Kr. er hogd rett inn i fjellet, og noen er utsmykket med doriske søyler. Stedets navn stammer fra gravenes storslåtthet.

Pafos Odeon
Kato Pafos. En konsertbygning (ōideion) fra det 2. århundret. Om sommeren er det skuespill og konserter her. I nærheten ligger ruinene av de gamle bymurene, og den åpne romerske plassen (agora) rammer inn området.

Saranta Kolones
Kato Pafos, nær havnen. Ble bygd av Lusignan-familien i det 13. århundret, oppå ruinene av et bysantinsk slott. Ble senere ødelagt i et jordskjelv i 1222.

Pafos' middelalderfort
Havnen i Kato Pafos. Et bysantinsk fort som ble gjenoppbygd av Lusignan-familien, avviklet av venetianerne i 1570 og gjenoppbygd nok en gang i det 16. århundret.

Panagia Chrysopolitissa
Kirke/Sankt Paulus' søyle Kato Pafos. Ble bygd i det 13. århundret oppå ruinene etter øyas største tidlige bysantinske basilika. Se Sankt Paulus' steinsøyle, hvor han etter sigende ble pisket før den romerske prokonsulen Sergius Paulus konverterte til kristendommen.

Pafos' kommunale kunstgalleri
Gladstonos 7. Kunstgalleriet stiller ut verker av lokale kunstnere.

OMRÅDET RUNDT PAFOS

Museet for folkekunst i Geroskipou
Landsbyen Geroskipou, 3 km øst for Pafos. Oppkalt etter Afrodites hellige hage. Folkekunst og kunsthåndverk stilles ut i det vakre "Hadji-Smith-huset".

Bysantinsk museum
Geroskipou-plassen. Ikoner fra det 7. til det 18. århundret.

Agia Paraskevi-kirken
Landsbyen Geroskipou, 3 km øst for Pafos. Bysantinsk kirke. En basilika med fem kupler som danner et kors, og vakre veggmalerier fra det 15. århundret.

Afrodites helligdom, Palaipafos' museum
Landsbyen Kouklia, 14 km øst for Pafos, et stykke fra veien mellom Lemesos og Pafos. Palaipaphos (det gamle Pafos) var en populær destinasjon for pilegrimer i antikkens Hellas. Her sto Afrodites helligdom fra det 12. århundret f.Kr.

Petra tou Romiou (Afrodites klippe)
Afrodites fødested. 25 km øst for Pafos. Ifølge legenden steg kjærlighetens og skjønnhetens gudinne opp av bølgen på dette slående vakre stedet. Det greske navnet Petra tou Romiou betyr "grekernes klippe".

Lempa-utgravningen
5 km fra Pafos. I Lempa har utgravningen av landsbyen avdekket en viktig boplass fra kopperalderen (æneolitikum). I nærheten har man ført opp kopier av to av husene som er gravd fram.

Landsbyen Pegeia
Agios Georgios-basilikaen og fontenene i Pegeia. Landsbyen Pegeia, 19 km nordvest for Pafos, 4,5 km fra landsbyen ligger ruinene etter to tidlige kristne basilikaer med mosaikkgulv. Landsbyen Pegeia er kjent for sine fontener og sitt steinbelagte torg.

Agios Neofytos-klosteret
9 km nord for Pafos. Klosteret ble grunnlagt på slutten av det 12. århundret, av den kypriotiske eneboeren og forfatteren Neofytos. Stedets 'egkleistra' – et avlukke hogd inn i fjellet – inneholder noen av de vakreste bysantinske kalkmalerier fra det 12. til det 15. århundret. I klosterkirken er det et interessant kirkemuseum.

Chyrosrogiatissa-klosteret
40 km nordøst for Pafos. Klosteret ble grunnlagt i det 12. århundret e.Kr. og er viet til "vår frue av det gygne granateple". Klosterets nåværende form er fra 1770, og det inneholder en samling viktige ikoner og skatter.

Landsbyen Pano Panagia
I det vestlige Troodos, 1,5 km unna Chyrosrogiatissa-klosteret. Fødestedet til erkebiskop Makarios III., som ble Kypros' første president. Huset hvor han ble født, er blitt omgjort til et museum.

Polis
37 km nord for Pafos. Polis tis Chrysochou ligger der hvor bystaten Marion lå i oldtiden. Herlig klima, krystallklart vann og spektakulære omgivelser har gjort området til et populært feriested.

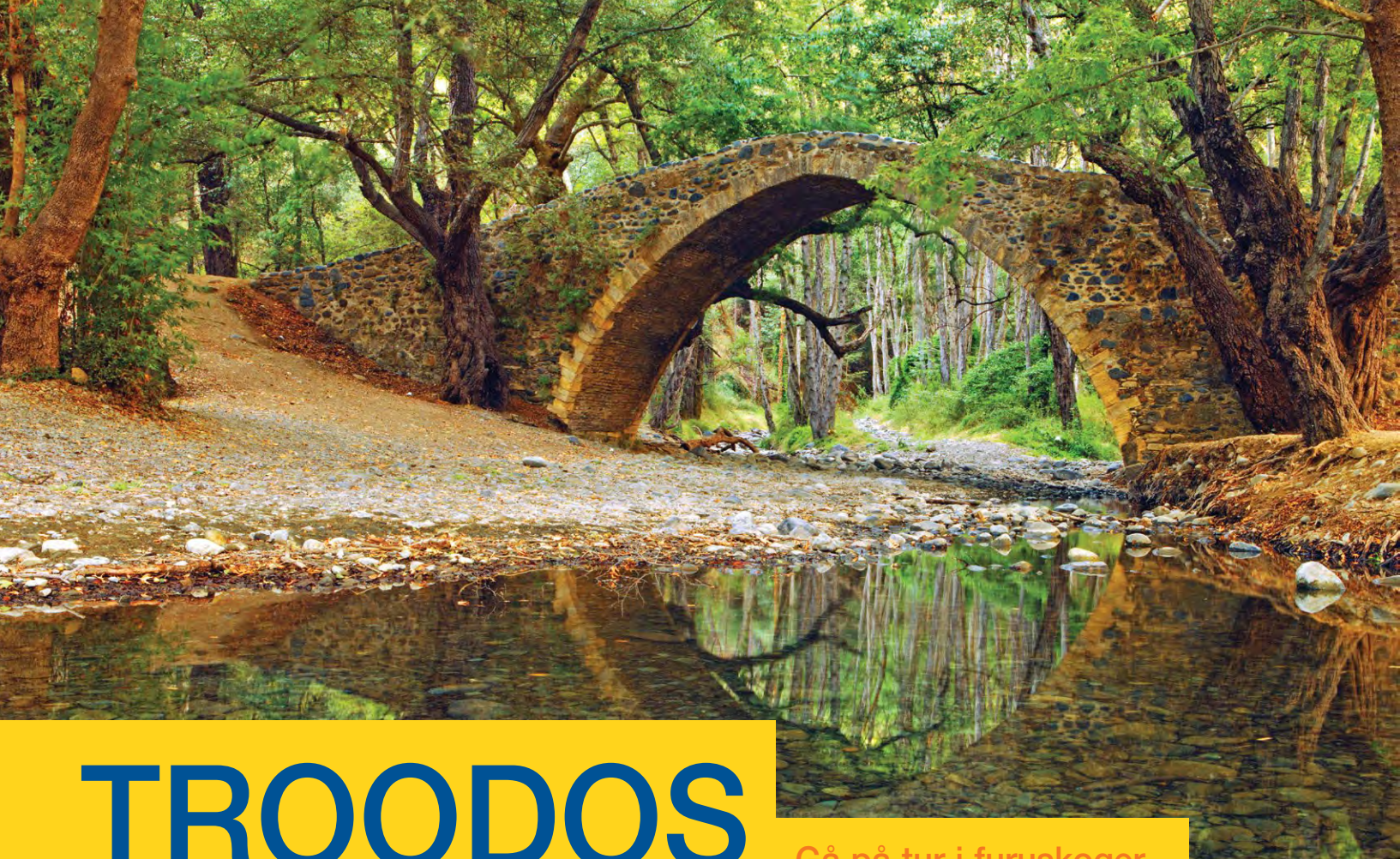
Marion-Arsinoes arkeologiske museum
Museum har en spennende samling antikviteter som ble funnet i området hvor bystaten Marion-Arsinoe i sin tid lå. Museet er et stoppested på Afrodites kulturrute.

Afrodites kilder
Akamas-halvøya, nær Polis, 48 km nord for Pafos. Det sies at gudinnen Afrodite tok sine skjønnhetsbad i en kilde formet av en naturlig grotte, i skyggen av et fikentre. Stedet kan besøkes den dag i dag. Det var her hun møtte sin elskede Adonis for første gang. Fra naturstiene på Akamas har du en uforlignelig utsikt over det uberørte landskapet.

Kypros' museum over de mykeniske kolonistene
Maa-Paleokastro Coral Bay-området.

Solnedgangene og soloppgangene på Kypros er uforglemmelige – enda bedre enn på Rodos, som jeg ellers trodde var unike i sin langsomme, majestetiske storslåtthet.

~ Lawrence Durrell, Bitre sitroner

TROODOS

Gå på tur i furuskoger,

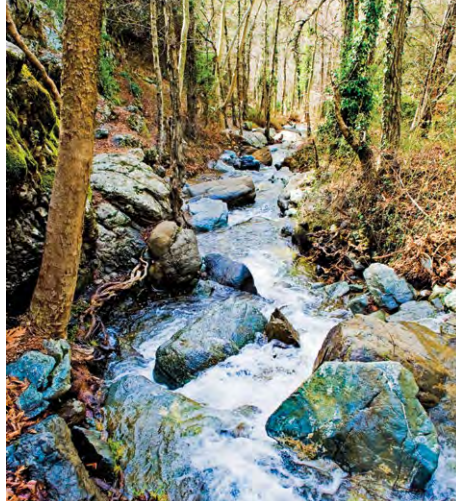
hvor du kan utforske bysantinske kirker og pittoreske landsbyer.

Troodos-regionens kraftige sedertrær, furutrær og solrike skråninger reiser seg som en uventet kontrast til Middelhavets turkisblå bølger en liten times kjøretur unna. Halveis mellom de travle byene Levkosía og Lemesos, halvveis mellom himmel og hav, skaper Troodos-fjellene med sine 1952 meter et kontrapunkt til resten av øya.

Feriestedene i fjellområdene i Troodos, Kakopetria, Platres og Agros er forbundet med hverandre via et nettverk av stier som er en fryd for alt fra terrengsyklister og fotturister til fuglekikkere og botanikere. Underveis er det skilt med informasjon om flora og fauna som er unik for Kypros. Gjennom sedertrærnes tette løvverk kan du skimte det blå havet. Flokker av muflon-villsauer (eller agrino som den kalles lokalt) passerer deg i ro og mak, så nær at du kan ta på dem. Den friske fjellufta er full av duftene fra aromatiske planter og busker og naturligvis furutrærne som finnes overalt. Dette er et naturreservat i selve hjertet av øya, og det er lett å se for seg at området ville skjønnet vil forbli uberørt av tiden.

I hver eneste landsby underveis vil du oppleve at folk gjerne vil tilby deg en lokal spesialitet – det kan være alt fra fjellgeitost, nyplukkede kirsebær eller rosevann. Og siden du fremdeles befinner deg på Kypros, er du alltid tett på historien og kulturen. Ti av Troodos' fantastiske malte bysantinske kirker er oppført på UNESCOs verdensarvliste. Klostrene Kykko og Machairas er berømte for sine ikoner, malerier og inspirerende arkitektur og er definitivt et besøk verdt.

KORT OM TROODOS: Interessante steder

Troodos Environmental Information Centre

Troodos Visitor Centre ligger 200 meter vest for Troodos-plassen (Plateia). Besøksenteret er det første i sitt slag på Kypros og tilbyr informasjon om Troodos National Park.

og Lemesos, 32 km fra Lemesos. Tilhørte tidligere Jean De Lusignan, sønn av kypriotiske kong Hugo IV i Lusignan-familien. Her er det to interessante kirker: Timiou Stavrou (det hellige kors) fra det 14. århundret, med vakre veggmalerier, og Panagia Katholiki midt i landsbyen.

Troodos Geopark

Troodos Geopark Visitor Centre ligger i den gamle asbestgruven (Amiantos-gruven). Dette er et område med enorm historisk betydning, hvor det nå ligger en fantastisk botanisk hage med informasjon om områdets flora, en frøbank med øyas hjemmehørende sorter samt et vell av spor etter fortidens gruvedrift og samfunnet som en gang blomstret her.

Kypros' togmuseum

Jernbanemuseet ligger i en gammel stasjonsbygning nær landsbyen Evrychou i Troodos-fjellene. På museet kan du se originale dokumenter, tegninger, fotografier og forskjellige gjenstander fra Kypros' jernbane.

Platres

Landsbyen Platres er det største og flotteste fjellferiestedet i Lemesos-distriktet – et populært utfluktsmål og en oase for alle som vil slippe vekk fra den verste sommervarmen.

BYZANTINSKE KIRKER PÅ UNESCO'S VEDERSARVLISTE

Stavros tou Agiasmati

Landsbyen Platanistasa, 15 km fra Agros, 30 km fra veien mellom Levkosia og Astromeritis. En kirke fra det 15. århundret som ligger cirka tre kilometer utenfor denne sjarmerende, gamle byen, har Kypros' mest komplette veggmalerier fra andre halvdel av det 15. århundret.

Panagia tou Araka

Landsbyen Lagoudera ligger 15 km fra Agros eller et stykke unna veien mellom Kakopetria, Troodos og Lemesos (Karvounas-krysset). Kirken fra det 12. århundret har vakre kalkmalerier og ligger rett utenfor landsbyen. Den anses som en av Kypros' viktigste bysantinske kirker, ved siden av Asinou-kirken og Agios Nikolaos tis Stegis.

Agios Nikolaos tis Stegis

Landsbyen Kakopetria. Agios Nikolaos tis Stegis-kirken ligger cirka 5 kilometer nord for landsbyen. Den er fullstendig dekket av veggmalerier fra det 11. til det 17. århundret og anses som en av de mest interessante bysantinske kirkene på øya.

Timios Stavros

Landsbyen Pelendri, 3 km nedenfor Kato Amiantos, et stykke fra veien mellom Karvouna

Asinou-kirken

5 km fra landsbyen Nikitari, et stykke fra veien mellom Levkosia og Troodos, rundt 20 km nord for Kakopetria. En kirke fra starten av det 12. århundret, viet til jomfru Maria, med kalkmalerier fra det 12. århundret og senere perioder. Anses å ha noen av øyas fineste eksemplarer av bysantinske veggmalerier.

Agios Ioannis Lampadistis-kirken

Landsbyen Kalopanagiotis. Landsbyen er berømt for sine svovelkilder og kirken Agios Ioannis Lampadistis som har fantastiske kalkmalerier fra det 13. og det 15. århundret. Det er et kompleks bestående av to kirker og et kapell. En av dalens største religiøse festivaler går av stabelen her på Johannes døperens dag, 4. oktober.

Panagia tou Moutoulla

er bevart i Moutoullas. Mindre enn en kilometer lenger opp i veien ligger landsbyen Moutoullas, med sitt vesle kapell Panagia tou Moutoulla, fra det 13. århundret. Kapellet har et av de tidligste eksemplene på et skrånende tretak og kalkmalerier fra år 1280. Besøkende kan hente nøkkelen til kapellet i nabohuset. Tradisjonen med å lage trekar med utskjæringer

Archangelos Michail, landsbyen Pedoulas

Den malte kirken Archangelos Michail nederst i landsbyen, stammer fra år 1474.

Panagia Podithou, landsbyen Galata

Kirken Panagia Podithou hørte tidligere til et kloster. Den ble oppført i 1502, og maleriene er i italiensk-bysantinsk stil.

Metamorfosis tou Sotiros-kirken (frelserens forvandlingskirke)

Kirken er fra begynnelsen av det 16. århundret og ligger i en ås side med utsikt over landsbyen. Innvendig er kirken utsmykket med noen av de mest fullendte veggmalerier fra den post-bysantinske perioden.

Kykko-klosteret med museum

20 km vest for landsbyen Pedoulas. Det rikeste og mest berømte klosteret på Kypros. Det ble grunnlagt i år 1100 er viet til jomfru Maria, og inneholder et av bare tre ikoner som kan tilskrives Sankt Lukas. Museet er en del av klosteret og huser en uvurderlig samling av ikoner, manuskripter og kypriotiske antikviteter. Klosteret og museet holder åpent hver dag.

Landsbyen Omodos

11 km sørvest for Platres. Dette er en vinproduserende landsby som tidligere tilhørte Sir John De Brie, prins av Galilea. Klosteret Stavros (det hellige kors) ligger på landsbyens steinbelagte torg.

Landsbyen Foini

Landsbyen ligger 44 kilometer nordvest for byen Limassol. Den er berømt for sin keramikk og et godteri som kalles 'loukoumi' (lokum). Besøkende kan se den private keramikksamlingen Piflavakeion. De statseide skogene i Troodos og Pafos utgjør en stor del av dette administrative området.

Landsbyen Koilani

1,5 km sørvest for Pera Pedi, et stykke fra veien mellom Lemesos og Troodos. En sjarmerende, vinproduserende landsby med kirken Agia Mavri, som har en enkel midtgang, noe som er typisk for det 12. århundret.

Landsbyen Agros

Agros ligger i hjertet av Pitsilia-regionen i en vakker dal med tørt klima og avkjølede kilder. Landsbyen er også kjent for sine tradisjonelle produkter som velduftende rosevann, 'hiromeri' (røkt skinke), 'loukanika' (røkt krydderpølse) og 'lountza' (røkt svinefilet).

*I Platres holder nattergalene deg våken.
Eråttvalte fugler på solsyssede Kypros
som i mitt vesen minner meg om mitt
hjemland,*

*Jeg lot meg rive med av denne fabel,
hvis det da er sant at det er en fabel,
hvis det da er sant at mennesket ikke igjen vil
la seg forføre av gudenes falskhet;
Hvis det er sant*

*~ fra 'Helen' av George Sefteris,
vinner av nobelprisen i litteratur*

AMMOCHOSTOS

Asurblått hav og deilige sandstrender langs Kypros' østkyst

Med sine fantastiske gygne sandstrender og flerstjerneshoteller tiltrekker regionen Ammochostos (Famagusta) til seg soltørste gjester fra hele verden. Her finner du dessuten øyas spiskammer, hvor tradisjonelle vindmøller og moderne akvedukter sikrer vannforsyningen til den fruktbare røde jorden.

Agia Napa var tidligere en liten fiskerlandsby, men er i dag en av de livligste feriebyene i Middelhavet. Historiske severdigheter som et venetiansk kloster fra det 16. århundret, gir karakter til denne byen som ellers er mest kjent for sine fargerike butikker, tavernaer og nattklubber. Et annet knutepunkt er den halvmåneformede havnen med sitt vell av fargerike fiskebåter. Dagens fangst havner på middagsbordene til kvelden på de populære restaurantene i nærheten.

Livet her i det sørøstlige hjørnet av Kypros, kretser omkring havet, og du kan teste ut alle tenkelige vannsporter fra dykking og vannski til paragliding.

Utforsk den kuperte kysten mot Cape Greko, med sin perlerekke av rolige sandstrandsbukter, og sørg for å få med deg den ubeskrivelig vakre solnedgangen. Du kan også kjøre nordover mot kurvfletterne i Liopetri, og stoppe en stund i Sotira for å besøke landsbyens vakre kirker fra det 15. og det 16. århundret.

Østpå, mot Protaras, ligger det enda flere herlige strender badet i solskinn, mens litt lenger inn i landet finner du byen Paralimni med hvitvaskede hus og utendørstavernaer som er kjente for lekre grillretter med fisk. Du skal ikke mer enn noen kilometer unna de mest moderne feriestedene før du føler deg hensatt til en svunnen tid.

KORT OM AMMOCHOSTOS (FAMAGUSTA)-REGIONEN: (PROTARAS – AGIA NAPA)

Interessante steder

Agia Napa

Opprinnelig en fiskerlandsby som i dag har blitt til et stort turiststed. Midt i byen står et sjarmerende middelalderkloster som er viet "vår frue av skogene". Klosterets kirke fra det 16. århundret ligger delvis under bakken, hagd inn i fjellet. Platanlønnen foran den sørlige porten skal være over 600 år gammel. Du kan også besøke Thalassa-museet.

1. Agia Napa-klosteret

Midt i Agia Napa, omkranset av en høy mur, står et sjarmerende middelalderkloster som er viet "vår frue av skogene". Klosterets kirke fra det 16. århundret ligger delvis under bakken, hagd inn i fjellet. Foran den sørlige porten vokser det en platanlønn som sies å være hele 600 år gammel.

2. "Thalassa"-museet i Agia Napa

Thalassa-museets hovedformål er å vise de besøkende hvilken innvirkning og betydning havet har hatt på Kypros' historie. Utstillingene er kronologiske, fra forhistorisk tid til historiske perioder og fram til nåtiden.

3. Agia Napa-akvedukten ble opprinnelig oppført av romerne og senere bygd om av frankerne. Akveduktens primære formål var å lede vann fra forskjellige kilder til det lokale klosteret.

4. Makronisos-utgravningen

Makronisos-utgravningen er en gravplass fra den hellenistiske perioden og romertiden. Den består av 19 underjordiske gravkamre.

Agia Napa Sculpture Park

Park med middelhavsplanter, kaktuser og sukkulenter. Skulpturparken og kaktusparken ligger side om side i krysset mellom Cape Greko og Kryou Nerou og er det perfekte stedet for en spasertur i vakre omgivelser og med en spektakulær panoramautsikt. Skulpturparken består av en stor samling verker fra mer enn 50 kunstnere fra hele verden.

Paralimni

Etter Tyrkias militære okkupasjon av Ammochostos i 1974, ble denne vesle byen distriktets administrative sentrum. Byens kirke med hvelvet tak og dobbel midtgang er viet jomfru Maria (Panagia). Den er utsmykket med unike porselensfliser fra det 18. århundret. Enkelte deler av kirken

stammer fra det 13. århundret, og den huser også et lite kirkemuseum.

Landsbyen Deryneia

Landsbyen har tre interessante kirker fra det 15. og 17. århundret. Herfra kan man se over til "spøkelsesbyen" Ammochostos, som nå er okkupert av Tyrkiske styrker.

Landsbyen Sotira

Her finner du den delvis ødelagte kirken Agios Marnas, som ble oppført i det 12. århundret og gjenoppbygd i det 16. århundret. De fleste av kirkens overlevende kalkmalerier er fra den tiden. Omkring 15 kilometer vestover ligger kirken Agios Georgios, som er en tidlig kristen basilika.

Landsbyen Frenaros

I Frenaros har de sine egne små, bysantinske kirker. To av dem, Agios Andronikos og Archangelos Michail, er fra det 12. århundret. I kirken Agia Marina er det interessante veggmalerier laget av forskjellige kunstnere.

Landsbyen Liopetri

I byen ligger det en kirke fra det 16. århundret, som er viet til jomfru Maria, i tillegg til kirken Agios Andronikos fra det 15. århundret, som inneholder både veggmalerier og en åttekantet kuppel. I Liopetri lager man fremdeles flettekurver på tradisjonell måte.

Potamos Liopetriou

Et idyllisk fiskersamfunn. I nærheten ligger ruinene

etter et venetiansk vakttårn. Den franske dikteren Arthur Rimbaud jobbet i dette område i 1880-årene.

Landsbyen Avgorou

I Avgorou er det mange bysantinske og post-bysantinske kirker. Hovedkirken er viet til Sankt Peter og Sankt Paulus. Innvendig har kirken to doble ikoner fra det 17. århundret. I landsbyen finner du også kapellet Agios Georgios og kirken Agios Georgios Terrachotis.

1. Kirkemuseum

Landsbyen Avgorou. Et gammelt kapell er bygd om til et museum som huser en liten, men viktig samling av kirkelige artefakter og ikoner, deriblant et ikon av Jesus fra det 15. århundret.

2. Etnografisk museum

Avgorou etnografiske museum holder til i et gammelt, toetasjes hus. Her kan du se hvordan tidligere generasjoner levde i området.

Landsbyen Xylofagou

Kirken Agios Georgios ble bygd og utsmykket på slutten av det 15. århundret. I 1770 ble det bygd en ny ikonostase (billedvegg), og enda senere ble kirken omgjort til et kloster. 'Bebudelsen' og 'Kristi fødsel' er to av kirkens viktigste veggmalerier.

Cape Greko National Park

Det sies at det en gang lå et tempel her, viet til Afrodite. Cape Greko National Park er et unikt naturskjønt område med spektakulære klippeformasjoner. De lokale naturstiene forbinder området med Afrodites kulturrute.

... på Kypros snublet jeg over langt flere av disse ekkoene etter glemte historiske øyeblikk, som kan kaste lys over nåtiden. Innfremgere som Htaroun al Rashid, Alexander, Rikard Løvehjerte; Kvinner som Catherine Cornaro og Helena Paleologus ... en konvergens av ulike skjebner som har berørt og kastet lys over historien til en liten øy i Middelhavets østlige del og gitt den betydning og dybde.

~ Lawrence Durrell, *Bitre sitroner*

KYPROS

PLANLEGG BESØKET

Besøk øya som en destinasjon i seg selv ... eller som en spennende avstikker

Enten du skal være en uke eller mer på Kypros eller bare har noen dager til rådighet, har du et vell av muligheter. Øya har en lang og broket historie, men den er relativt kompakt og derfor lett å utforske. Du kan velge geografisk variasjon som utgangspunkt og for eksempel dra fra Larnaka i øst til Pafos i vest, via hovedstaden Levkosía (Nicosia) midt på øya og med en avstikker til Troodos-fjellene underveis (tre til fem dager). Eller du kan fokusere fullt og helt på kysten, fra strendene ved Agia Napa og Pafos helt til den kuperte Akamas-halvøya, via Lemesos og med et stopp i antikkens Kourion og kanskje også i vingårdstraktet ved Troodos' fot (fire til sju dager). En tredje mulighet er å legge opp besøket etter tema – for eksempel natur (vandreturer), antikken, strandliv, i Afrodites fotspor og mange andre temaer. Her hvor mange sivilisasjoner møtes, fører alle veier til nye oppdagelser.

Eksempel på opplegg:

DAG 1 – LEVKOSIA (NICOSIA)

Et besøk på Kypros' senter for kunsthåndverk om morgenen, etterfulgt av et besøk på Kypros' arkeologiske museum, bysantinske museum, kunstgallerier og Johannes Døperens katedral. Lunsj i Laiki Geitonia, en restaurert bydel med kafeer, tavernaer, suvenirbutikker og kunstgallerier. Om ettermiddagen kan du besøke etnologisk museum i Hadjigeorgakis Kornesios' herskaps hus og Leventis offentlige museum om Nikosia.

DAG 2 – LEMESOS (LIMASSOL)

En tur til Kolossi-festningen fra det 13. århundret om morgenen, den viktige bystaten Kourion og Apollo Ylatis' helligdom. Om ettermiddagen kan turen gå til Lemesos' middelalderlott Amathous-utgravningen.

DAG 3 – PAFOS

I utkanten av Pafos kan du oppleve Afrodites fødested – Petra tou Romiou. I byen Pafos besøker du Kongenes gravkammer og Pafos' arkeologiske park med mosaikkene i Aions, Dionysos' og Theseus' hus. Lunsj i Pafos havn etterfulgt av en tur til Pafos-slottet og Sankt Paulus' steinsøyle. Hele Pafos står oppført på UNESCOs verdensarvliste.

DAG 4 – PAFOS

Start dagen med et besøk i Agios Neophytos-klosteret og Agios Georgios i Pegeia for å se havgrottene. Fortsett til landsbyen Latsi, og nyt en lekker lunsj med nyfanget fisk på en av restaurantene langs havet. Om ettermiddagen går turen til Afrodites kilder etterfulgt av en vandretur på en av naturstiene på Akamas-halvøya.

DAG 5 – LARNAKA

Start dagen med et besøk i Lazarus-kirken, Pierides museum og den gamle bystaten Kition. Lunsj på palmepromenaden. Om ettermiddagen går turen til Choirokitia-utgravningen som står på UNESCOs verdensarvliste, og landsbyen Lefkara som er berømt for kniplingene sine.

DAG 6 – TROODOS-FJELLENE

Besøk et av øyas rikeste klostre, Kykko-klosteret samt klosterets kirkemuseum. Lunsj i landsbyen Pedoulas etterfulgt av et besøk i en av de ti bysantinske kirkene på UNESCOs verdensarvliste, Archangel Michail. Om ettermiddagen går turen til en annen viktig bysantinsk kirke på UNESCOs verdensarvliste, Agios Nikolaos tis Stegis, i landsbyen Kakopetria, etterfulgt av en spasertur i den gamle bydelen.

DAG 7 – AMMOCHOSTOS-OMRÅDET

Besøk havmuseet Thalassa og Agia Napa-klosteret. Om ettermiddagen kan du ta deg en dukkert i det krystallklare vannet ved Agia Napa og Paralimni. På kvelden kan du utforske en av vandruterne på Cape Gkreko.

ANDRE MULIGHETER:

Landsbyen Omodos: I Stavros-klosteret kan du se gamle ikoner, fantastisk treskjærerkunst og spennende kirkehistoriske gjenstander i tillegg til det vesle frigjøringskampmuseet.

Landsbyen Fikardou i

Levkosía-distriktet:

Landsbyen har fått

Europa Nostra-prisen

og er i sin helhet

klassifisert som et

oldtidsmonument.

Formålet er å sikre

bevaringen av

bygningene fra det 18.

århundret.

KYPROS'

KULTURRUTER

Den beste måten å utforske Kypros på er med bil. Et svært godt utbygd veinett gjør at du raskt og enkelt kommer deg fra sted til sted. Nedenfor ser du noen temaruter med forslag til hvordan du kan utforske øya.

Følg i historiens fotspor

Middelhavsøya Kypros er innhyllet i myter og legender og forvalter en levende arv bestående av unik historie, kultur og tradisjoner. Her setter man fortiden høyt, men lever i nuet, noe du raskt vil oppdage når du utforsker øyas herlige blanding av det historiske og det moderne. Unike opplevelser venter i hver region – fra sjarmerende Larnaka hvor de fleste av ankommer øya, til hovedstaden Levkosia (Nicosia) midt på øya, de spektakulære strendene ved Lemesos (Limassol), Pafos og Ammochosos (Famagusta) til Troodos-fjellenes sedertrær og furuskoger. Nedenfor finner du forslag til kulturruter du kan følge rundt på Kypros. Ta også en titt på reiseeksempelet på side 20, hvor du ser hvordan du kan oppleve hele øya på bare sju dager.

Antikkens rute

Få et spennende innblikk i livet i steinalderen med et besøk i de gamle bosetningene Tenta og Chirokoitia, med sine rekonstruerte, runde hytter. Spaser gjennom ruinene av den gamle bystaten Kition som en gang var en rik havneby og viktig knutepunkt for øyas kopperhandel. La deg forføre av den spektakulære utsikten fra klippene ved de to gamle bystatene Amathous og Kourion, som i dag er naboer til den moderne byen Lemesos. I Amathous har man funnet verdenshistoriens største steinvase, som i dag står utstilt i Louvre i Paris. Det praktfulle gresk-romerske teateret ved Kouklia brukes fremdeles til forskjellige kulturelle forestillinger. Besøk Afrodites helligdom ved Kouklia, Kongenes gravkammer og de utrolige mosaikkene i Pafos, som alle står på UNESCOs verdensarvliste.

Den østlige ruten

Utforsk det østlige hjørnet av øya med utgangspunkt i Agia Napa som er kjent for sine hvite sandstrender, eller Protaras med sine mange vindmøller. Kjør gjennom landbruksområdet Kokkinochoria (den røde jords landsbyer) og byen Larnaka, hvor palmetrærne vaier i vinden langs havnefronten. Fortsett gjennom Meneou til Kiti, hvor du må huske å ta turen innom den bysantinske kirken Aggeloktisti samt Mazotos-museet og kamelparken. Nyt panoramautsikten fra toppen av Stavrovouni, hvor det ligger et gammelt kloster. Opplev de idylliske landsbyene i åssidene – spesielt Lefkara, som er berømt for sine kniplinger og sølvtøyer.

Naturruten

Kypros har et behagelig klima hele året, og du kan derfor ha store naturopplevelser her uansett årstid. De mange skiltene som angir ruter og naturstier gjør det lett å utforske øyas natur, historie og kultur. De mange merkede vandrestiene fremhever øyas vakre landskap og sterke middelhavs karakter. På vandreturer her får du tilgang til en ekte skattkiste av variert flora og fauna, spor etter øyas fortid som gruvenasjon og andre interessante monumenter.

Den bysantinske ruten

Opplev Kypros' berømte malte kirker – ti bysantinske kirker står på UNESCOs verdensarvliste – og deres ikoner, kalkmalerier og bemerkelsesverdige skråtak av tre. Kirkene ligger i områdene Marathassa, Solea og Pitsillia i Troodos-fjellene, hvor de er et imponerende syn der de ligger i vakre omgivelser blant trærne.

Afrodite-ruten

Følg i Afrodites fotspor – kjærlighetens og skjønnhetens gudinne var også Kypros' beskytterinne. Ruten er fokusert omkring de arkeologiske stedene som var dedikert til Afrodites kult, deriblant Palaipafos (Kouklia), Amathous og Kition. Stedene er forbundet med andre utgravninger og museer, hvor du kan se artefakter tilknyttet gudinnen. Dra på en reise gjennom lag på lag med historie, kultur og mytologi hvor du får vite mer om Afrodites fødsel, mytologi, karakter, kultens ritualer og plantene og skjellene som assosieres med denne høyt verdsette gudinnen.

Den vestlige ruten

Opplev den uberørte vestlige delen av Kypros. Den korte ruten tar deg gjennom området rundt Polis med sin tradisjonelle arkitektur, langs strender som ligger som perler på en snor, til landsbyene Potos med sine fine fiskebuer og Pachyammos med en viktig kirke for pilegrimer. På tilbaketuren kjører du gjennom fjellene via Stavros tis Psokas, hvor muflon-villsauer streifer fritt, og via Lysos og Peristerona med sitt bysantinske museum. På den lengre ruten reiser du tilbake gjennom naturskjønne omgivelser til Pafos via sedertredalen, Kykko-klosteret, Plastres og deretter ned gjennom Diarizoa-dalen.

KYPROS

FOR REISENDE MED SÆRINTERESSER

Flere av oldtidens sivilisasjoner krysset hverandre akkurat der Kypros ligger, og øya er derfor berømt for sine mange utgravninger og ruiner og sin rikt fasetterte historie. Men Kypros byr på mer enn spektakulære kulturskatter. Øyas vakre landskaper og solrike klima gir optimale betingelser for vandreturer, sportsaktiviteter, golf, sykling, fugleklikking og mye mer. Afrodites øy ligger midt i Middelhavets asurbå hav og ønsker deg velkommen med åpne armer uansett om formålet med reisen din er friluftsliv, et minneverdig bryllup og uforglemmelige hvetebrødsdager eller konferanser og møter i førsteklasses fasiliteter.

Arkeologi

For arkeologiinteresserte er Kypros en utømmelig kilde til begeistring. Øya er bokstavelig talt pepret med gamle greske og romerske ruiner samt arkeologiske boplasser helt tilbake til den yngre steinalder. Øya har spesielt mange funn fra bronsealderen, romertiden og den bysantinske perioden.

En av de mest ikoniske arkeologiske utgravningene på Kypros, er Kourion, som ligger på en bakketopp vest for Lemesos. Kourion ble grunnlagt i det 12. og 13. århundret f.Kr. av akhaiere fra Argos på den greske halvøya Peloponnes, og skulle bli en av de viktigste bystatene på Kypros. I den vakre vestlige delen av Kypros ligger Pafos, som er oppført på UNESCOs verdensarvliste på grunn av Afrodites helligdom ved Kouklia (Palaipafos) og Nea Pafos. Pafos var et viktig område tilknyttet oldtidens dyrkelse av Afrodite og utbredelsen av den tidlige kristendom. Her finner du også de utrolig godt bevarte romerske mosaikkene i Dionysos' hus, Theseus' villa og basilikaen Panagia Chrysopolitissa.

Familieaktiviteter

Uansett om man er barn eller en barnlig voksen har Kypros alt man trenger for et vakkert og spennende ferieeventyr eller en eventyrlig og fascinerende tidsreise gjennom 11 000 år med historie og kultur!

Besøk et middelalderslott for å få vite mer om det kongelige bryllupet som ble avholdt her for hundrevis av år siden! Finn ut hvordan folk levde i den yngre steinalder ved å gå omkring i ruiner fra neolittisk tid. Dra på skogstur for å finne skjulte fossefall!

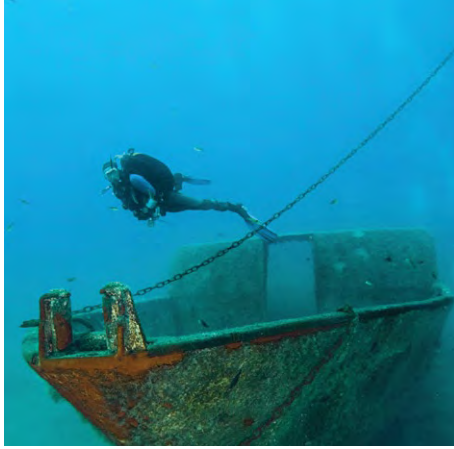
Føler du deg modig? Er du eventyrlysten? Ønsker du å prøve noe nytt? Test ut de nervepirrende vannskliene i et av øyas badeland! Eller sus av sted med zipline mellom trærne i eventyrparken i skogen! Eller kjør en gokart! Vil du gjøre noe ekstra spesielt? Hva med en ridetur på et esel eller en kamel? Er du glad i dyr? Besøk en av dyrehagene våre! Lyst til å være aktiv? Utfold deg på golf-, minigolf- og bowlingbanen! Er du en smårolling? Ha det gøy med mamma og pappa på lekeplassen!

Du får det garantert gøyalt på Kypros uansett alder!

... og den sanne betydningen av gresk gjestfrihet rommes i ett enkelt ord, "kopiaste", som betyr noe i retning av "sett deg hos oss og del". Det er umulig å gå forbi en kafé og utveksle hilsener med noen som spiser eller drikker der, uten at ordet kommer en i møte, som skutt ut av en kanon.

~ Lawrence Durrell,
Bitre sitroner

Bryllup og bryllupsreise

Det blir stadig mer populært å gifte seg i utlandet, og Kypros har blitt et av Middelhavets mest populære steder for par som vil gi hverandre sitt "Ja". Det er utallige lokaler å velge mellom, og dere kan få alt fra storslåtte seremonier ved havet og solnedgangsvielser små kapeller, fra feiring på feriebyhoteller eller i små bysantinske kirker.

Kypros er også et av de mest romantiske steder man kan dra på bryllupsreise til, og med 300 soldager i året kan øya praktisk talt garantere perfekt vær. Reis på oppdagelsesferd innover på øya, og besøk alle de unike historiske, kulturelle og naturlige attraksjonene der. Eller ta livet helt med ro i luksuriøse omgivelser på et av øyas feriesteder ved havet.

Konferanser og firmareiser

Kypros er en populær møte- og konferansedestinasjon. Mange av de større hotellene har konferansesfasiliteter. Cyprus International Conference Centre i Levkosia (Nicosia) er et av de beste konferansesentrene i sitt slag i det østlige middelhavsområdet og kan håndtere store møter og konferanser. Møteplanleggere trenger bare en dag på Kypros for å innse at øya egner seg perfekt for insentivreiser.

Sport og fritid

Det varierte terrenget og fantastiske klimaet gjør Kypros til en drømmedestinasjon for alle som er interessert i friluftaktiviteter som terrengsykling, klatring og vannsport. Øya er fantastisk for sykklistere, med sykkelveier som går gjennom alt fra granskogene i hjertet av Troodos-fjellene til steinete terreng på den frodige Akamas-halvøya. Du kan

svømme, sykle, gå og utforske de vakre omgivelsene i ro og mak.

I tillegg gjør Middelhavets klare vann Kypros til det perfekte stedet for vannsportaktiviteter som seiling, vindsurfing, kiteboarding, snorkling, svømming og dykking.

Vandreturister finner de beste vandrestiene i Troodos-fjellene og på Akamas-halvøya, hvor de aller beste rutene fører gjennom naturreservater.

Golf

På Kypros er det perfekt golfvær det meste av året, og øya har flere 18-hullsbaner, som alle leier ut golfutstyr. Det er fire golfbaner på Kypros, Aphrodite Hills Golf Club, Elea Golf Course i Secret valley og Minthis Hills Golf Club i det idylliske området rundt et kloster fra det 12. århundret. Banene har ulike vanskelighetsgrader, så her kan spillere på alle nivåer prøve seg. Les mer på: <https://www.cgf.org.cy/>.

KULINARISKE KYPROS

Kypriotiske retter byr på en variert og vidunderlig rikholdig smakspalette som opp gjennom tidene har blitt påvirket av det greske, tyrkiske, levantiske og mange andre kjøkkener. Det kypriotiske kjøkkenets fremste kjennetegn, er "meze", som er mange små, kunstferdig anrettede retter med for eksempel koupepia (fylte vinblader), moussaka, salat med feta og oliven og mye annet. På noen restauranter og tavernaer kan du velge mellom meze med fisk og skaldyr og meze med kjøtt, og du kan velge å få meze som forret etterfulgt av en hovedrett med kjøtt eller fisk.

Ekte middelhavskost

Det lokale kjøkkenet på Kypros er basert på klassiske elementer fra middelhavskjøkkenet, dvs. frisk frukt og grønt, olivenolje og mye fisk og skaldyr. Vegetarisk meze finnes det mange varianter av, fra elies tsakistes (knuste grønne oliven med korianderfrø, sitron og knust hvitløk) til kolokotes (bakverk fylt med rødt gresskar, rosiner og pilaff av knust hvete) og et vell av andre retter med enkelt tilberedte, friske grønnsaker som moungra (syltet blomkål), syltede beter og ovnsbakte poteter. Vanlige fisketyper er havabbor, havkaruss, mulle og mange andre. Har du lyst på et mer robust måltid, kan du fråtse i nylaget moussaka, stifado (en fylldig gryterett med oksekjøtt og løk) og den kypriotiske spesialiteten ofte kleftiko, som er lam bakt med middelhavsurter i en forseglet ovn.

Haloumi er en hverdagsdelikatesse og Kypros' signaturost. Haloumi er en fast ost laget av melk fra sauer som har gresset på timian, og den serveres ofte grillet (osten smelter ikke). Osten serveres ofte på kypriotiske restauranter og blir også stadig mer populær i utlandet. Den smaker deilig alene, men serveres ofte sammen med grillete grønnsaker eller vannmelonskiver.

Kypros er berømt for sine vindruer, og en av øyas beste lokale desserter består av frukt eller mandler i vindruesaft og serveres med en kopp kypriotisk kaffe. Det kan imidlertid også være vanskelig å motstå en porsjon baklava eller rykende varme loukoumades (minismultringer med honningsirup).

Spise ute

Det typiske spisestedet på Kypros er en liten bar med overkommelige priser. De mest populære serverer lokale spesialiteter. Både i større byer og små landsbyer er et besøk på en gresk taverna en garanti for fantastisk kypriotisk stemning, ofte med folkemusikk og opptrædere mens du spiser. Her er folk stolte av sine lokale tradisjoner, og det betyr at selv på de mest populære feriestedene har du mulighet til å smake på lokale retter. Det finnes også et stort utvalg av kafeer og snackbarer på øya som serverer kypriotiske spesialiteter og gyros (døner kebab) samt favoritter som pizza og sandwicher. Dagens

viktigste måltid, middagen, inntas som regel etter klokken 20. I tillegg til tradisjonelle tavernaer finner du også restauranter med mat fra hele verden.

Nattliv og underholdning

For mange er en restaurantmiddag på Kypros en spennende opplevelse som ofte varer i flere timer og innebærer masse lekker mat og drikke. Nattlivet har i tillegg mye å by på for dem som fremdeles er fulle av energi etter måltidet. Mange hoteller har kypriotiske musikere som underholder middagsgjestene, eller de arrangerer folkemusikkafteiner med tradisjonell gresk musikk og dans, hvor også gjestene kan prøve seg på dansegulvet. Det er lettere enn du tror! Mange besøkere feriesteder som har nattklubber, barer og puber, men det finnes også et vell av lokale alternativer. På de fleste hoteller selges det billetter til konserter, danseforestillinger og andre kulturarrangementer. De større byene har teatre som setter opp både klassiske stykker og moderne skuespill, ofte i vakre, historiske omgivelser.

KYPRIOTISK VIN

Kypros' lange tradisjon vinlaging strekker seg helt tilbake til antikkens Hellas, romertiden og egyptisk tid. Det har man kunnet dokumentere takket være funn av 6000 år gamle vinkrukker i landsbyene Pyrgos og Erimi i Lemesos (Limassol)-distriktet. Druesortene på øya er blant verdens eldste, og den søte dessertvinen Commandaria er den eldste navngitte vinen som fremdeles produseres.

Vinruter

Det finnes sju vinruter på øya: Akamas Laona, Vouni Panagias–Ambelitis, Pitsilia og vinbyene i Lemesos (som går under fellesnavnet Krasochoria, som betyr "vinbyene"). Alle produserer både rødvin og hvitvin.

De to viktigste lokale druesortene er Mavro (svart) og Xynisteri (hvit). Xynisteri er den mest utbredte hvite druesorten og gir lette viner med en blek farge og lav alkoholprosent (11–11,5 volumprosent). Mavro (rød) er en stor og saftig drue som gir viner med en lett smak og matt farge. Man framstiller Commandaria ved å blande Mavro og Xynisteri, og druesortene brukes også sammen i produksjonen av øyas nasjonalbrennevin, Zivania.

Maratheftiko og Ofthalgo (rød) er to andre lokale druesorter, og det dyrkes også utenlandske sorter på øya, inkludert Chardonnay, Muscat Alexandria, Palomino, Riesling, Sauvignon Blanc og Semillon (hvit) samt Alicante Bouschet, Cabernet Franc, Cabernet Sauvignon, Cinsaut, Grenache Noir, Mataro og Shiraz (rød).

Commandaria

Kypros kan med stolthet påberope seg å ha verdens eldste vin som fremdeles produseres, nemlig den søte og smakfulle dessertvinen Commandaria.

Man tror den ble produsert allerede i år 800 f.Kr., hvor det henvises til en vin som ble kalt Cyprian Nama, og som man mener er vinen Commandaria før den fikk sitt nåværende navn under korstogene i det 12. århundret. Man mente at vinen hadde helbredende egenskaper, og den ble i stor grad brukt som et styrkemiddel.

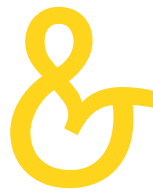
Rikard Løvehjerte feiret sin erobring av Kypros og sitt ekteskap med Berengaria i Lemesos (Limassol) med Commandaria, som han utropte til "kongenes vin og vinenes konge". I 1192 solgte han øya til johanitterridderne og tempelridderne, som senere solgte den til Guy de Lusignan, men beholdt sitt hovedkvarter ved Kolossi.

Commandaria ble primært produsert i Kolossi, som var deres administrative sentrum og gikk under navnet La Grande Commanderie, og som ga vinen dens navn. De tørkede druenes presses og druesaften samles opp og gjæres i tanker eller digre keramikkrucker som minner mye om krukkene som ble brukt før i tiden. Ingen reise til Kypros er komplett uten at man kjøper med seg en flaske hjem. Ikke bare for å drikke den, men for å ta en flik av øyas historie når man drar.

Zivania

Øyas nasjonaldrink har en alkoholprosent på 40–99 %, så det er ikke så rart at "Zivania" også kalles "ildvann"! Denne sterke drikken stammer fra det 14. århundret, da øya var under venetiansk styre, og den lages fremdeles på akkurat samme måte som den gang.

KYPROS HAR FØLGENDE OFFENTLIGE FRIDAGER:

1. januar	1. nyttårsdag
6. januar	Helligtrekongersdag
Februar/mars	Grønn mandag (50 dager før den gresk-ortodokse påsken)
25. mars	Hellas' nasjonaldag
1. april	Kypros' nasjonaldag
April	Langfredag (fredag før den gresk-ortodokse påsken)
April	Annen påskedag (mandag etter den gresk-ortodokse påsken)
1. mai:	Arbeidernes dag
Mai/juni	Pinse/Kataklysmos (Syndeflodfestival)
15. august	Marias himmelfart
1. oktober	Kypros' uavhengighetsdag
28. oktober	Ochi-dagen (Nei-dagen)
24. desember	Julaften
25. desember	1. juledag
26. desember	2. juledag

Festivalenes, folklorens og feiringens land

En lang og variert historie har gitt Kypros både religiøse høytider og folkloristiske tradisjoner som holdes i hevd den dag i dag. Øya har et rikt utvalg av kulturelle begivenheter som er interessante for besøkende, fra feiring av offentlige helligdager til små festivaler som arrangeres hele året i landsbyer og byer over hele øya.

Den som ønsker å fordype seg i øyas unike middelhavskultur, har et vell av muligheter å velge mellom, fra operaforestillinger på middelalderslott til konserter i gresk-romerske teatre fra oldtiden.

De tradisjonelle religiøse høytidene på Kypros faller sammen med høytidene som feires ellers i Europa. På første nyttårsdag gir kypriotere ofte gaver til hverandre, og de spiser en tradisjonell nyttårskake kalt Vasiloptia. Helligtrekongersdag feires i kystbyene med en svømmekonkurranse. Vinneren er den som får tak i korset som kastes i vannet for å helliggjøre det. Under pasjonsuken (den stille uken) brenner man et bilde av Judas og dekker til ikoner med et svart klede. I mai innvarsler Anthestiria-blomsterfestivalen vårens ankomst, og i september går den årlige kunsthøytiden i Levkosía (Nikosía) av stabelen.

Lemesos (Limassol) er hjemby for en lang rekke karnevaler med tilhørende optog og maskeradefester som arrangeres i februar og mars. I tillegg kommer musikk-, danse- og teatergrupper til byen for sommerens Ancient Greek Drama Festival, som etterfølges av vinfestivalen i september.

I Pafos avholdes Pafos Aphrodite Festival i slutten av august eller begynnelsen av september. Da samles operaelskere fra hele verden på plassen ved middelalderslottet for å oppleve forestillinger i verdensklasse. Musikkelskere vil også ha glede av International Pharos Chamber Music Festival, som går av stabelen hvert år i Kouklia.

OVERNATTINGSMULIGHETER PÅ KYPROS

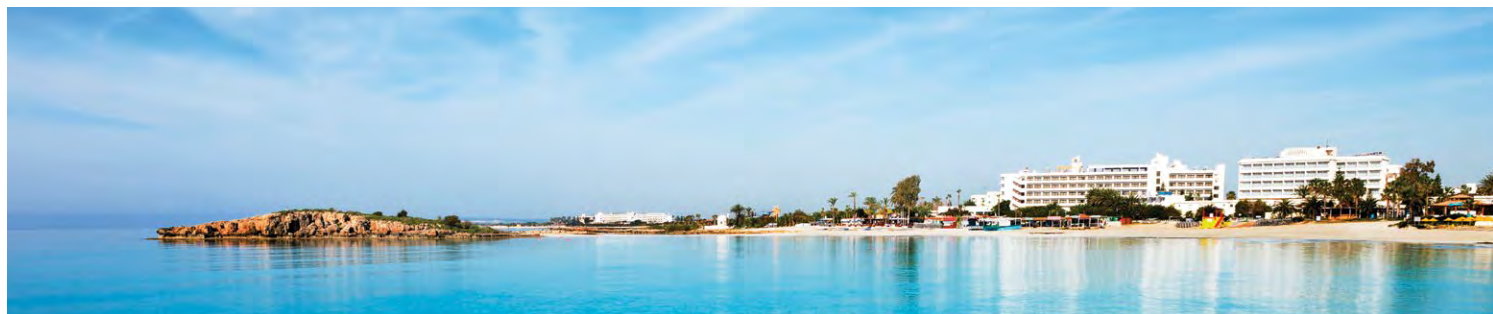
STEDER Å BO PÅ KYPROS

På Kypros kan du velge mellom mange forskjellige overnattingsmuligheter av høy internasjonal standard og med et umiskjennelig kypriotisk preg. Uansett prisklasse og uansett om besøket ditt gjelder forretninger, fornøyelser eller begge deler, kan du derfor forvente høy kvalitet og en varm velkomst, akkurat slik det sømmer seg på en av Europas mest populære ferieøyer. Enten du reiser med din kjære, med små barn, alene eller med venner, vil du føle deg hjemme og fullstendig trygg uansett hvor på øya du er.

Mange hoteller ligger naturlig nok langs kysten, fra Agia Napa i øst til Polis i vest. De mest luksuriøse av dem har – i tillegg til flotte hotellresepsjoner, store rom og overdådige suiter – et vell av fasiliteter og goder, som direkte atkomst til stranden og lekre bassengområder til avslappede gourmetrestauranter, helseklubber, treningssenter, tennisbaner og verdensberømte spafasiliteter. Selv på hoteller i mellomprisklassen er den store, berømte kypriotiske morgenbuffeten som regel inkludert i prisen. Sjekk på hotellets nettside eller spør før du bestiller rom.

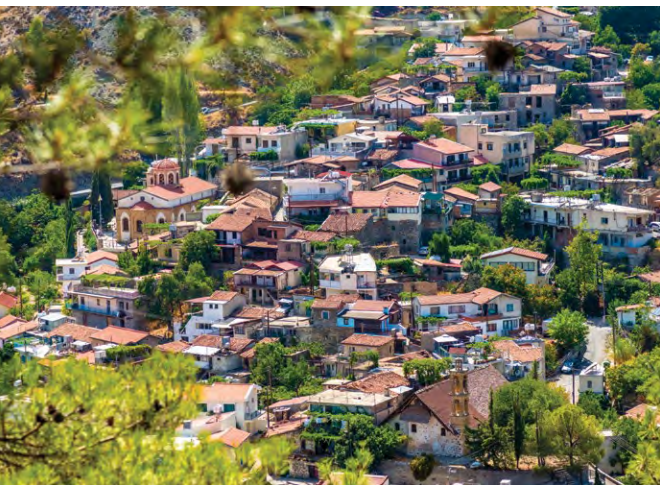
Her finner du alt fra femstjerners feriesteder til enkle, familieeide hoteller. Velg blant store hoteller, leilighetshoteller, turistlandsbyer og turistvillaer samt campingplasser, tradisjonelle hjem og pensjonater.

Hvis du drømmer om en annerledes ferie og ønsker å bevege deg litt utenfor allfarvei for å se Kypros gjennom kypriotenes øyne, har Kypros et eget agroturismeprogram, hvor du kan bo i oppussede, tradisjonelle hus i en av øyas mange idylliske landsbyer. Vil du vite mer om det kypriotiske agroturismeprogrammet, kan du besøke www.agrotourism.com.cy eller sende en e-post til info@agrotourism.com.cy

NYTTIG INFORMASJON

KJEKT Å VITE FØR DU DRAR

Om Kypros

Kypros ligger midt i den østlige delen av Middelhavet og har et areal på 9251 kvadratkilometer.

Innbyggertall: 864 200 (ved utgangen av 2017).

Øya har stor demografisk spredning: 76,1 % er gresk-kypriotiske, 10,2 % er tyrkisk-kypriotiske og 13,7 % er utenlandske borgere.

Den største byen er hovedstaden Levkosia (Nikosia) med 330 000 innbyggere. Deretter kommer Lemesos (Limassol) med 239 800, Larnaka med 145 300 og Pafos med 90 200.

Styreform

Kypros er en selvstendig republikk med en demokratisk valgt regjering og en president. Hvert femte år holdes det frie valg til presidentembetet og setene i parlamentet.

Språk

Gresk er hovedspråket, men stort sett alle snakker engelsk i tillegg. Fransk snakkes på noen hoteller og visse andre etableringer.

Før du drar

Du må ha gyldig pass og internasjonalt førerkort, men visum er ikke nødvendig for norske statsborgere. Det er ikke nødvendig å ta noen vaksiner før reisen.

Klær og aktiviteter

Her får du litt generell informasjon om påkledning og aktiviteter avhengig av årstid.

April-mai: Behagelig varme dager, men nettene kan være kjølige. Vanlige klær og sommerklær. Lett ulltrøye eller langermet bomullsgenser om kvelden. Øya er frodig og grønn med mange blomster, så dette er en flott tid å reise på for alle naturinteresserte.

Juni-juli-august: De varmeste sommermånedene. Svært lette sommerklær. Perfekt for alle som liker bading og strand-/vannaktiviteter.

September-oktober: Varme dager, kjølige kvelder i oktober. Lette klær om dagen, litt varmere om kvelden i oktober. Fremdeles perfekt for bading og vannsportaktiviteter.

November: Behagelig temperatur om dagen. Vanlige klær. Lette ulltrøyer. Perfekt vær for en høstferie. Det er

fremdeles deilig med en lunsj i det fri. Det er også mulig å sole seg på stranden og til og med bade og drive med det meste av utendørsport.

Desember-januar: Dette er vinter for kypriotene, men det ligner mest på høsten for oss!

Iblant kan det komme en regnskur, men det tar aldri lange tiden før solen dukker opp igjen. Vinterklær, men ikke tykke vinterjakker! Det er mulig å drive med friluftaktiviteter og dra på utflukter hele året.

Februar: Mulighet for høye temperaturer på dagtid. Mandeltrær i blomst, spredte byger og milde temperaturer på dagtid er alle tegn på at våren er i anmarsj. Kveldene kan imidlertid være kalde. Vinterklær. Det er perfekte skiforhold i Troodos-fjellene.

Mars: Behagelig vær med masse solskinn, og naturen viser seg fra sin beste side. Vinterklær og vanlige klær. Du kan drive med de fleste utendørsaktiviteter, og mars er en glimrende måned for lange vandreturer.

Bankenes åpningstider, valuta og kredittkort
Bankene på Kypros tilbyr en rekke banktjenester, både i euro og utenlandsk valuta, og har korrespondentbanker i de fleste større byer over hele verden. De er også medlem av Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT). Bankene drives i full overensstemmelse med EUs banklovgivning.

Det er veksekontorer og minibanker på de internasjonale flyplassene i Larnaka og Pafos.

Det er minibanker utenfor de fleste banker i alle byer og på de store feriestedene Agia Napa og Paralimni.

Valutaen på Kypros er euro (€).

Du kan betale med alle større kredittkort de fleste steder på øya.

Elektrisitet

230 V vekselstrøm 50 Hz. Stikkontaktene er som regel 13 ampere med tre hull.

Nødnummer

I en nødsituasjon kan du ringe følgende nummer og få snakke med en engelskspråklig operatør:

- Ambulanses: 112

- Brannvesen: 112
- Politi: 112
- Nattåpne apotek: 11892

- Giftinformasjon: Svarer på spørsmål om narkotiske stoffer og forgiftning: 90901401

Lystbåthavner

Limassol Marina: Limassol Marina ligger i Lemesosbukten, et steinkast fra sentrum i byen Lemesos. Marinaen har koordinatene 34° 40' N og 33° 02' 4" Ø. Den ligger 130 nautiske mil fra Beirut (Libanon), 205 nautiske mil fra Port Said (Egypt), 255 nautiske mil fra Rhodos (Hellas) og 285 nautiske mil fra Suezkanalen (Egypt).

Limassol Marina er offisiell tollhavn i Republikken Kypros og har passkontroll og tollkontor. Den er åpen døgnet rundt uansett vær. Marinaen har båtplass til 650 yachter i forskjellige størrelser. Kaiplassene er 8–115 meter lange. Dypgang 3,5–9 meter.

I Limassol Marina er det 40 butikker, 14 restauranter, barer og kafeer, kultursenter, spa og fitnesssenter samt parkeringsplass til 750 biler.

Tlf.: +357 25 020 020

E-post: info@limassolmarina.com

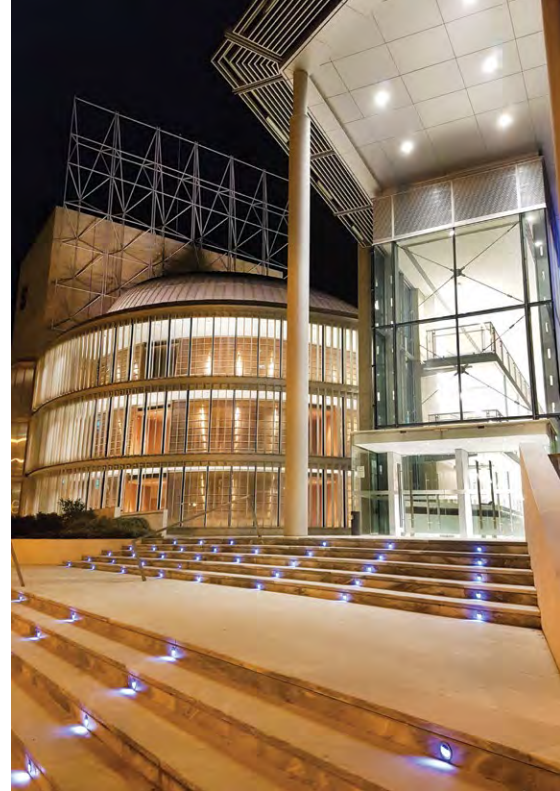
Larnaka Marina:

Larnaka Marina ligger i Larnaka-bukten 110 nautiske mil fra Libanon og Syria, 230 nautiske mil fra Port Said og 250 nautiske mil fra Hellas. Marinaens koordinater er 34° 55' N og 33° 38' Ø. Marinaen er offisiell tollhavn i Republikken Kypros og har båtplass til 400 yachter i forskjellige størrelser. Yachter på vei til eller fra Kypros kan gå gjennom passkontroll og fortolling i marinaen. Tlf.: +357 24 653 110 E-post: ctolar@cytanet.com.cy

St. Raphael Marina

St. Raphael Marina ligger som en vakker grense mot St. Raphael-hotelllets område. Marinaens koordinater er 33° 11' N og 34° 42' Ø, og den fungerer som en del av feriestedet, hvor seilsports- og yachttentusiaster kan boltre seg fritt. De i alt 237 båtplassene har kapasitet til båter på opptil 30 meter totalengde og med en dypgang

på 4 meter. Yachter legger til med stavnene mot en av de tre betongmoloene, hvor det er fasiliteter som rent vann, strøm, telefon og TV.

Tlf.: +357 25 834 255

E-post: marina@raphael.com.cy

Shopping

På Kypros finnes det mengder av lokalt produserte varer som er svært populære blant turister, inkludert skinnvarer, gardiner og bordduker, keramikk, kobberprodukter, håndlaget sølvtøy og smykker, kurver og de berømte Lefkaritika-kniplingene. Kniplingene selges i de mange suvenirbutikkene og andre butikkene som du finner overalt på øya, samt på de offisielle håndverkssentrene i Levkosia, Lemesos, Larnaka og Pafos.

Kypriotisk vin og alkohol har vært berømt i hundrevis av år og står høyt på turistenes handleliste. De fås kjøpt på supermarkeder og i dagligvarebutikker. Sko, skjorter, importerte tekstiler, briller og klokker er meget gunstige priser.

I de fleste turistområdene holder både suvenirbutikker og supermarkeder åpent til langt utpå kvelden og hele dagen på søndagene.

Åpningstidene avhenger av butikktype og beliggenhet – om den ligger i byen, på landet eller i et turistområde. Generelt holder butikker åpent 9–20, mandag til søndag, men det kan variere med en time eller to i begge retninger avhengig av butikktype og beliggenhet. Butikker åpner senere på søndager, vanligvis rundt klokken 11, og stenger mellom 14 og 19, avhengig av butikktype og beliggenhet.

Enkelte butikker stenger fremdeles tidlig på onsdager og lørdager og har søndagslukket, men i de fleste turistområder holder supermarkedene åpent til sent på kvelden og har også søndagsåpent.

I perioden 15. juni til 31. august kan butikkene velge å holde stengt tre timer på ettermiddagen fra 14 til 17 (siesta).

Det er spesielle åpningstider til jul og påske. Butikkene kan holde åpent lenger i perioden forut for høytidene, men må stenge senest klokken 18 på julaften, nyttårsaften og langfredag.

Soloppgang og solnedgang

Tidspunktene for soloppgang og solnedgang er angitt for den 15. i hver måned med timer og minutter til nærmeste femte minutt.

Måned	Soloppgang	Solnedgang
Januar	6.55	17.00
Februar	6.35	17.30
Mars	6.00	17.55
April	6.15	19.20
Mai	5.45	19.45
Juni	5.30	20.00
Juli	5.45	20.00
August	6.05	19.35
September	6.30	18.55
Oktober	6.50	18.15
November	6.20	16.45
Desember	6.45	16.35

(April til oktober: sommertid)

Driks

Driks gis etter skjønn, og er en gest som verdsettes av ansatte i hotell- og restaurantbransjen. Drosjesjåfører, bærere, frisører osv. setter også alltid pris på å få litt i driks.

Transport

Buss- og shuttletransport: Fra Larnakas internasjonale flyplass går det buss- og shuttletransport til alle større byer.

Billeie: Alle de større bilutleiefirmaene har kontorer i byene samt på Larnakas og Pafos' internasjonale flyplass. Leiebiler har rødt nummerskilt, slik at de er lette å kjenne igjen.

Nyttig informasjon hvis du skal leie bil:

Forsikringen er kun gyldig i Republikken Kypros.

Prisene varierer avhengig av bilkategori, antall leidedager, årstid og tilvalg. Forsikring kommer i tillegg.

Ubegrenset kjørelengde

Bilen kan hentes og avleveres på flyplassen etter avtale med utleiefirmaet.

Bilen leveres som regel ut til kunden med full tank, som kunden betaler for. Hvis bilen leveres inn igjen med full tank, får kunden penger tilbake med mindre noe annet fremgår av leiekontrakten.

Sjåfører under 25 år som har hatt førerkort i mindre enn tre år, skal informere utleiefirmaet om dette, slik at det kan utstedes en forsikring for unge sjåfører.

I tilfelle skade på bilen skal kunden betale en egenandel, som avhenger av bilkategori.

Førerkort: Du må ha et gyldig internasjonalt førerkort. Du kan også bruke nasjonalt førerkort hvis det er gyldig for bilkategorien du leier.

Europeiske førerkort er offisielt anerkjent i samsvar med loven 94 (1)/0. Førerkort utstedt av Norge, Island, Liechtenstein, Australia, Sveits, Zimbabwe, USA, Japan, Canada, New Zealand, Sør-Afrika og Russland, må skiftes ut etter seks måneder. Borgere fra land utenfor Europa og borgere fra andre land enn de ovennevnte, kan kjøre med sine nasjonale førerkort i en periode på cirka 30 dager (periodebegrensningen håndheves ikke strengt). Har de et internasjonalt førerkort, får de lov til å kjøre så lenge førerkortet er gyldig.

Drosje: Intercity Service-drosjer kjører mellom alle større byer på Kypros med avgang cirka hver halvtime. Det er plass til 4–7 passasjerer.

VÆRET PÅ KYPROS

		Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember
Gjennomsnittlig dagtemperatur		17	18	19	23	28	31	33	33	30	27	22	19
Gjennomsnittlig natttemperatur		7	7	8	13	17	19	22	22	20	17	13	10
Antall soltimer pr. dag		6	7	8	9	11	13	12	11	10	9	7	6
Gjennomsnittlig vanntemperatur		17	17	18	20	21	25	27	28	27	25	24	21
Antall regnfulle dager		9	7	6	5	2	0	0	0	1	3	5	7

DET TILGJENGELIGE KYPROS

INFORMASJON FOR PERSONER MED FUNKSJONSNEDESETTELSE

På Kypros finnes det en rekke fasiliteter for personer med funksjonsnedsettelser. En del hoteller har fasiliteter for personer med særlige behov og krav. Ettersom fasilitetene varierer fra hotell til hotell, anbefales det at du kontakter dem direkte for å forsikre deg om at de har fasilitetene du/dere trenger. Du finner hoteller med fasiliteter for personer med funksjonsnedsettelser på turistdepartementets nettside: www.visitcyprus.com

De internasjonale flyplassene i Larnaka og Pafos er tilrettelagt for besøkende med alle typer atkomstbehov, inkludert handikoptoalett, ladestasjoner for elektrisk rullestol ved alle gatene, ramper som gjør det mulig for rullestolbrukere å komme seg på og av busser, i tillegg til annen assistanse i overensstemmelse med Forordning 1107/2006 fra Europaparlamentet og Rådet av 5. juli 2006 om rettigheter for funksjonshemmede passasjerer og passasjerer med redusert mobilitet på flyreiser.

I 2007 godkjente det kypriske parlamentet bruken av et europeisk parkeringskort for funksjonshemmede, som gir funksjonshemmede rett til å parkere på egne plasser overalt på

øya, både langs offentlige veier og på offentlige parkeringsområder. Det er departementet for sosial inkludering av handikappede, som er en del av Kypros' arbeids- og sosialdepartement, som har ansvaret for utstedelse av parkeringskort. Departementet kan kontaktes på tlf.: +357 22 406 406 eller e-post: info@dsid.mlsi.gov.cy

I de fleste byer på Kypros er det noenlunde enkelt å komme seg rundt med rullestol, men det gjenstår fremdeles mye arbeid med infrastrukturen. Det anbefales at rullestolbrukere har med seg en person som kan hjelpe til på steder med dårlig framkommelighet.

Det kan arrangeres med transport rundt på øya, forutsatt at transportselskapene får beskjed på forhånd. Det finnes også spesialbusser med skrånende ramper, sikkerhetsbelter og klimaanlegg, og det finnes drosjer med plass til rullestolbrukere. Du kan få oppdatert informasjon om dette via turistdepartementets informasjonsavdelinger.

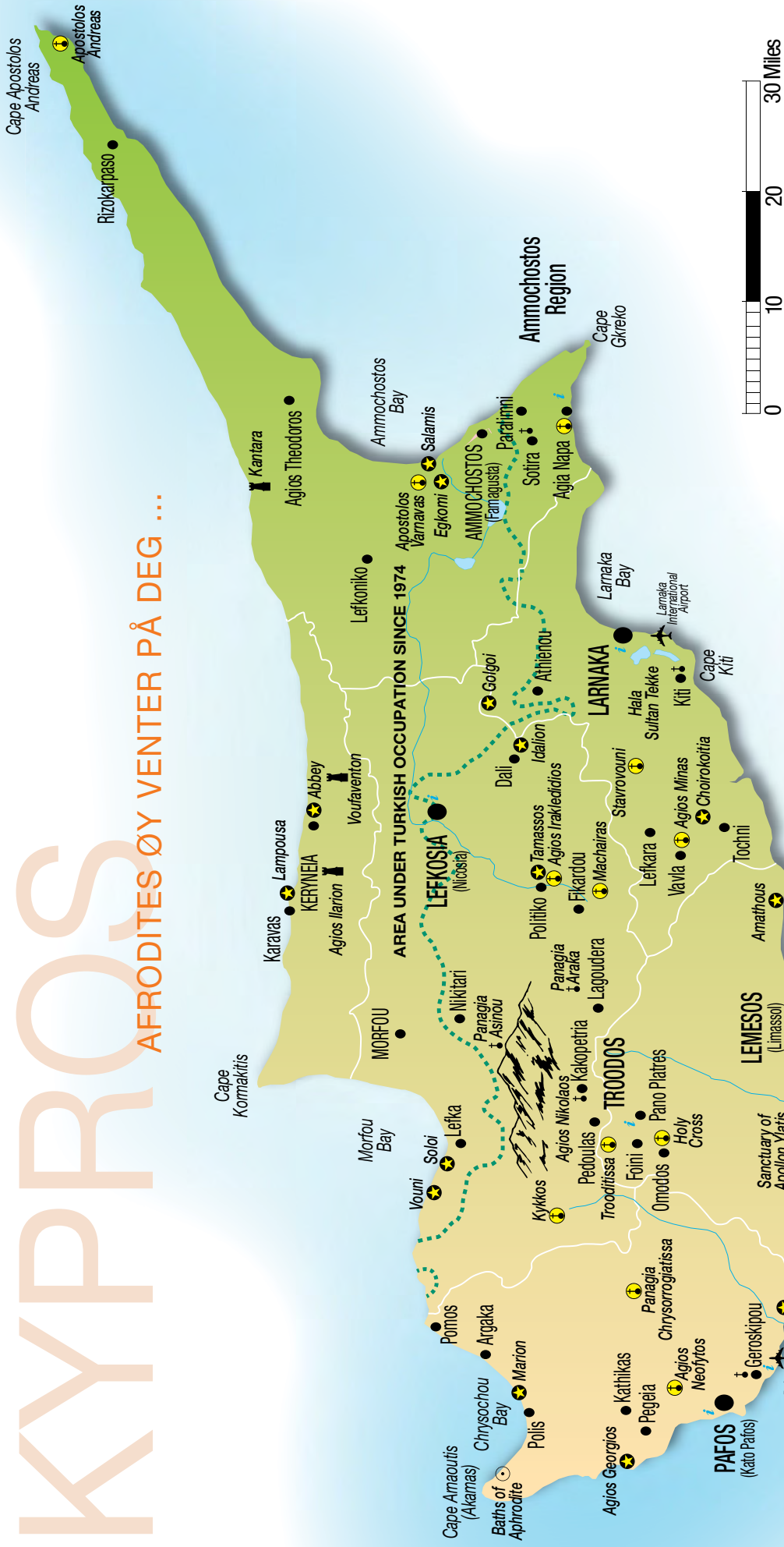
På flyplassene i Larnaka og Pafos finnes det firmaer som leier ut biler med automatgir. Besøkende med funksjonsnedsettelser anbefales å kontakte utleiefirmaene på forhånd, før ankomst.

Det finnes handikapparkering på de fleste hovedfartsårer og viktige plasser på Kypros, på flyplasser, i havner og marinaer, ved offentlige bygninger, langs det meste av kysten samt på shoppingssentrene, feriesteder og mange turistetablissementer osv.

Nødnumre
(ambulans, brannvesen, politi)
112

KYPRÓS

AFRODITES ØY VENTER PÅ DEG ...

LEGEND

- City/Village
- Antiquity
- Monastery
- Castle
- Byzantine Church
- Tourist Information
- Area under Turkish occupation since 1974

Cyprus

Travel Planner

DEPUTY MINISTRY OF TOURISM

www.visitcyprus.com

130.08.19